

Tabora

BOG - NAROD - DOMOVINA

1974

EL FORTIN

št. 11

TABOR je glasilo Zruženih slovenskih protikomunistov • TABOR je las-
in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor pred-
stavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga
konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje in odgovarja uredniški
odbor glasila, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

—:—
TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene
Anticommunists

—:—
TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslo-
venos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158.
Buenos Aires, Argentina

—:—
Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos
Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—:—
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.256.768

—:—
Naročnina: Južna Amerika 40 pesov ley 18.188, odn. enakovrednost v do-
larju; ZDA-Kanada-Evropa-Avstralija z navadno pošto 6 dol., z letalsko pa
10 dolarjev (ZDA)

—:—
Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov:
inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, José L. Suárez FNGBM, Pcia. de Buenos
Aires, Argentina. Telefon: 766-7513.

NAŠA NASLOVNA SLIKA

*Narod, ki je trpel pod naskokom krvave komunistične revolucije prav za
časa tuje okupacije, se je plebiscitarno izrekel za svoje slovensko domo-
branstvo. Pri tem je sodelovala tudi mladina zvesta tradicijam slovenstva.
Tega dejstva ne more izbrisati genocid 12.000 izdanih junakov. Tem manj
ga bodo izbrisale potvorbe, izmišljotine in laži!*

P O R A V N A J T E N A R O Č N I N O !

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Noviembre 1974

BUENOS AIRES

November 1974

El VIº Congreso del P.C. Peruano

El VI Congreso del P.C. Peruano se presentó como la reunión de un partido no sólo legal, sino asociado al poder. Los representantes de diecinueve partidos comunistas de América latina Asia y Europa asistieron al mismo y pronunciaron discursos de saludo y solidaridad. El Ministro de Agricultura, general Valdez Angulo, expuso personalmente a las delegaciones comunistas extranjeras presentes los resultados de la reforma. Por último, la clausura del congreso se celebró en el mayor teatro de Lima, en presencia de numerosas personalidades peruanas. Después de la toma del poder por los militares, como consecuencia del golpe de Estado del 3 de octubre de 1968, la línea política del P.C. peruano consiste en apoyar cada vez más al nuevo régimen. Según el esquema marxista-leninista, este régimen está en camino de realizar la revolución nacionalista y antiimperialista, la cual representa sólo una etapa hacia la revolución socialista futura. El reciente congreso del P.C. peruano ha considerado que el desarrollo político y social del régimen militar muestra que el programa nacionalista revolucionario y antiimperialista ha sido sistemáticamente realizado en estos últimos años, por lo que se halla así situado ante un proceso revolucionario que interesa apoyar y defender contra toda tentativa de paralizarlo o precipitarlo.

Entre las fuerzas que desean parar este proceso figuran los medios ligados al „imperialismo yanqui“, así como el APRA de de Haya de la Torre; según los comunistas, esta organización dejó de ser revolucionaria hace años, pero aunque pierde su importancia cuenta con influencia entre las clases medias y conserva posiciones en el aparato del Estado. A este respecto, hay que señalar la afirmación de Leo Figueras, jefe de la delegación del P.C. francés que asistió al congreso: “El golpe de fuerza en Chile, no hay que disimularlo, ha alentado a los elementos que sueñan con volver atrás. Y al igual que en Chile antes del 11 de septiembre, no cesan de enarbolar la bandera de la libertad para mejor combatirla”. Entre los que quie-

ren precipitarlo, el P. C. peruano denuncia a los grupos izquierdistas, trockistas o maoistas, culpables de usar y abusar de las frases revolucionarias, atacando al mismo tiempo la política de la Junta Militar.

Ante este doble adversario, el P. C. opone sus propias fuerzas, en aumento en estos últimos años. Y se esfuerza en lograr la unidad sindical bajo la égida de la Confederación General de Trabajadores del Perú, creada en 1968 para oponerse a la organización dominante entonces, la Confederación de Trabajadores Peruanos, dominante por los apristas.

ZA ZGODOVINO

ZA ŽIVLJENJEPIS GEN. LEONA RUPNIKA

(Dalje)

Ob izbruhu prve svetovne vojne je bil stotnik Rupnik generalštabni oficir pri 1. planinski brigadi 18. pehotne divizije v sestavi 16. korpusa. Njegovo bojno pot na srbski fronti na Drini lahko dokaj dobro, skoraj za sleherni dan, zasledujemo po njegovi z roko napisani „Zabeležki o moji vojaški službi“ (Vormerkbogen).

Omenjeni formular Zabeležke se začne s 1. avgustom 1914 in konča z 31. septembrom 1915.

V znameniti Cerski bitki so se poraženi Avstrijci zelo krvavo prepričali, da ne bodo tako zlahka opravili z malo Srbijo, kot so si predstavljali. Nasprotno, na Ceru so doživeli poraz, in kot lahko sklepamo iz Rupnikove zabeležke, je bila njegova 1. planinska brigada, ko je bila kulminacija cerške bitke, 19. avgusta 1914, v Rudnem, torej v rezervi.

Šele septembra se začinja njegova brigada neposredneje udeleževati bojev, in sicer v času srbske ofenzive v Sremu in avstroogrške ofenzive preko Drine od 6. do 14. septembra 1914.

Za ta čas najdemo naslednji Rupnikov itinerarij:

8. 9. do 10. 9. Reslje Brdo — Poljana, Gojševica;

11. 9. — Obodnik — Veleš — Žirela;

13., 14. in 15. 9. Ravno brdo, kota 706.

Toda 15. septembra začno Srbi prav na odseku, kjer je stala Rupnikova brigada, nasprotno ofenzivo in operacije v vzhodni Bosni, ki so trajale od 15. IX. do 24. oktobra 1914. Tako najdemo Rupnika in njegovo brigado 16. in 17. septembra na Miletini, naslednje dni, od 19. do 22. septembra, to je v času srbske nasprotne ofenzive, pa na planini Jagodnja, kjer so potekali hudi boji in so se morali Avstrijci spet umakniti globoko nazaj

čez srednjo Drino, reko, ki je nekoč tvorila mejo med kraljevino Srbijo ter Bosno in Hercegovino, ki so jo anektirali Avstrijci.

Hude boje je v tem času bila I. srbska armada na Jagodnji, še posebej na Mačkovem Kamenu, ki je samo 21. IX. štirikrat prešel iz rok v roke. Končno so Avstrijci 22. IX. obvladali Mačkov Kamen in tam našli 2000 mrtvih, med njimi kar 1.200 Avstrijcev.

Mačkov Kamen omenjamo posebej zato, ker se je teh bojev udeležil tudi stotnik Rupnik. V preiskavi je namreč izjavil, da je v tej bitki z gorjačo podil svoje bežeče vojake v boj. Sicer pa Rupnikovo bojevanje proti Srbom v tem času ni bilo neopaženo, saj smo našli v dunajskem vojnem arhivu predlog za odlikovanje, ki ga je napisalo poveljstvo 16. korpusa v Tuzli 4. oktobra 1914. V predlogu piše:

Izredno se je odlikoval v bojih 16. in 17. IX. z veliko iznajdljivostjo, neustrašenostjo in neutrudnostjo in z ostrim prepoznavanjem sovražnikove situacije. Njegovi prizadevnosti in požrtvovalnosti gre zasluga, da je zaukazano ponovno zavzetje, ki ga je izvedla brigada 17. IX., poteklo v redu. Ponovno se je neposredno udeležil boja in se pri tem izkazal z izredno hladnokrvnostjo.

Tako je Rupnik 3. novembra dobil svoje prvo vojaško odlikovanje in sicer vojaški križec za zasluge III. stopnje z vojnim odličjem.

12. novembra se je končala bitka na Drini in začela se je Kolubarska bitka. Tudi v teh operacijah je Rupnik dobro sodeloval proti srbskim armadam, saj ga je 22. maja 1915 poveljstvo 18. pehotne divizije ponovno predlagalo za odlikovanje. V predlogu, ki nosi št. 765, je zapisano:

25. novembra 1914 je 1. planinska brigada udarila naravnost v zaledje zelo močno utrjenega položaja enote šumadija II., ki popolnoma presenečena ni zapustila le tega položaja, ampak vse utrjene položaje pred IV. planinsko brigado pri Užicah. Z enim samim udarcem se je posrečila pregnati sovražnika do Požege. Da so to lahko dosegli, je tudi zasluga vodje prve planinske brigade, za katerega bi ponovno priporočali najvišje odlikovanje. Nisem še poznal brigadnega generalštabnega oficirja, ki bi užival tolikšno popolno zaupanje vseh četnih oficirjev kot stotnik Rupnik. — Stotnik Rupnik je bil že predlagan za premostitev v štab korpusa, na mesto, ki mu bo v čast.

Pet dni kasneje pa so na diviziji pripisali na predlog naslednje:

Strinjam se z divizionarjem. Stotnik Rupnik je zelo odločen, skrajno energičen, vojaško posebno nadarjen generalštabni oficir, ki ga zlasti priporočam za predlagano najvišje odlikovanje, vojaški križec za zasluge z vojnim odličjem. Njegovo reko-gnosciranje kot tudi zanesljiv prenos dispozicije na XIII. planinsko brigado sta omogočila izvedbo operacije, ki se je tako izvrstno posrečila.

In tako je Rupnik iz bojev na srbski fronti 6. junija 1915 že drugič dobil vojaški križec za zasluge III. stopnje z vojaškim odličjem.

Po končanih bojih v Srbiji so Rupnika in njegovo enoto premestili na italijansko bojišče, saj je medtem Italija do tedaj zaveznica Nemčije in Avstroogrske, skrivaj prestopila v zavezniški tabor in napovedala vojno svojim dotedanjim zaveznikom.

Odlikovanja Rupniku pa so v tem času kar deževala. Julija 1915 je dobil srebrno medaljo za vojaške zasluge s trakom križca za vojaške zasluge, decembra 1915 pa še orden železne krone III. stopnje. Potem najdemo Rupnika na ruski fronti, od koder imamo kar dva predloga za odlikovanje:

V prvem predlogu je zapisano:

Pridobil si je velike zasluge pri Molodywu od 14. julija do 8. avgusta 1916 in po 10. avgustu pri Bystrici Solotvinski med rekognosciranjem in izdelavo položajev. Njegovo posredovanje je bilo zlasti uspešno 13. avgusta ob ruskem vdoru.

Še mnogo bolj zanimiv pa je zadnji predlog za odlikovanje pod naslovom „Junaško, posebno uspešno vedenje pred sovražnikom“, datiran s 24. XII. 1917.:

Kot namestnik divizijskega generalštabnega šefa, ki je bil na dopustu, je posegel v boje pri Bystrici Solotvinski 6. in 7. julija 1917 z občudovanja vredno premišljenostjo in iniciativo ter tako mnogo prispeval k uspehom teh dveh dni. Pozneje je razvil kot prvi generalštabni oficir pri divizijskem poveljstvu vzorno dejavnost. Tudi v bojih pri Lomnici 13. in 14. julija 1917 je z osebnim, izredno pogumnim in spodbudnim posegom v težavni položaj dosegel odličen delež pri utrditvi položaja na HIR 27. Med ofenzivno operacijo, ki je sledila, se je udeležil bojev pri Horocholinu 24. 7., pri Kolomeji 26. 7., Usciu nad Prutom 28. 7., Oroszeniju 31. 7. in šipenici 2. 8. in pri ponovnem zavzetju Dolzoka 27. 8. in sicer na izredno zaslužen način pri vodstvu operativnih in taktičnih ukrepov. Je izredno samostojen, miren in pogumen generalštabni oficir. — Predlog: Zavoljo odličnega vedenja pred sovražnikom predlagan za najvišje odlikovanje in sicer za „Veliki križ 1. razreda in viteški križ Leopoldovega ordena.“

Predlog za to, v nekem smislu dejansko najvišje avstrijsko vojaško odlikovanje, je res šel svojo pot in v dunajskem arhivu smo v seznamu predlaganih odlikovancev za omenjeni orden, ki ga je podpisal feldmaršal Conrad 11. februarja 1918 v Badenu in predložil cesarju, res našli Rupnikovo ime. Vprašanje pa je, ali je to odlikovanje prejel. Toda ne glede na to lahko zapišemo, da se je Rupnik med prvo svetovno vojno izkazal kot „dober“ in „zaslužen“ avstrijski oficir, saj je poleg številnih odlikovanj

*Divizijski general
Leon Rupnik —
poveljnik utrjevanja
kr. Jugoslavije*

tudi napredoval, 1. februarja 1918 je dosegel čin majorja, torej višjega avstrijskega oficirja.

V svojem uslužbenem listu, ki ga je napisal za staro jugoslovansko vojsko, pa je v rubriki 24, ki je zahtevala podroben odgovor na sodelovanje v vojni, le zapisal:

Od 1. avgusta do 28. februarja 1916 načelnik 1. planinske kot pehotni kapetan, dodeljen generalnemu štabu. — Od marca 1916 do 10. junija 1916 oficir za operativne in taktične zadeve (In pomočnik načelnika štaba) v 42 pehotni diviziji kot pehotni kapetan, dodeljen generalnemu štabu. — Od 10. julija do 1. decembra 1917 oficir za operativno taktične zadeve (In pomočnik načelnika štaba) v 42 pehotni diviziji (domobranski) kot generalštabni kapetan. — Od 1. dec. 1917 do 31. julija 1918 načelnik štaba 42. pehotne divizije kot generalštabni major. Od 1. avgusta do 30. oktobra 1918 načelnik štaba Boke Kotorske in obalne obrambe Južne Dalmacije kot generalštabni major.

In tu, v Boki, se je za Rupnika tudi končala prva svetovna vojna in njegova kariera avstrijskega oficirja. (Tov. Dušan Zeljeznov je kajpak

moral zamolčati, da je samo Rupnikova osebna zasluga, da je Boka Kotorska z okolico po prvi svetovni vojni pripadala Jugoslaviji. — Op. ured. Tabora.)

Rupnika so sprejeli v bivšo jugoslovansko vojsko 21. maja 1919 in sicer z aktom F. A. O. St. 82 188 (Službeni vojni list stran 377—378) v čin u aktivnega generalštabnega majorja.

Nadaljnje napredovanje v stari jugoslovanski vojski je šlo prav pri Rupniku v nekem smislu po ustaljeni in normalni poti. Skoraj vsaka štiri leta je prejel višji čin.

Podpolkovnik jugoslovanske vojske je postal 1. marca 1923. štiri leta kasneje, 28. junija 1927 torej na Vidov dan, nekdanji jugoslovanski praznik, je Rupnik napredoval v čin polkovnika in tako razmeroma mlad postal polkovnik: s sedeminštiridesetimi leti.

S triinpetdesetimi leti, šest let kasneje, prav tako 28. junija 1933, je postal brigadni general. V divizijskega generala pa je napredoval štiri leta kasneje, 31. decembra 1937. Če bi njegova kariera tekla mirno naprej in ne bi vmes posegla druga svetovna vojna, bi Rupnik štiri ali pet let kasneje zagotovo dosegel še zadnji najvišji čin v bivši jugoslovanski vojski, čin armadnega generala, in potem kot vojak odšel v „zasluženi“ pokoj.

Na vojno-zgodovinskem inštitutu JLA v Beogradu hranijo med 42.000 dosjeji bivših jugoslovanskih poklicnih oficirjev tudi Rupnikov dosje: „Karton ličnih i službenih podataka oficira (vojnih činovina), Broj registra a) inšpekcija 499 i b) vojnog okruga 1880 — 3008/2 D 1“.

Njegov „karton“ nam ponuja dokaj dobro sliko o njegovi službi v bivši jugoslovanski vojski.

Tako je v službenem „kartonu“ zapisano, da je bil Rupnik od 1. novembra do 28. decembra 1918 na poveljstvu Boke Kotorske v Hercegovnem kot načelnik štaba. Od 28. decembra 1919 do 25. junija 1920 pa je služboval v štabu vrbaške divizijske oblasti v Banjaluki kot pomočnik načelnika štaba. Od tam so ga 26. junija 1920 premestili v Zaječar, kjer je prav tako postal pomočnik načelnika štaba v štabu timoške divizijske oblasti. V Zaječarju je bil namreč samo nekaj več kot mesec dni, ali natančneje do 10. avgusta 1920, potem pa so ga prestavili nazaj v Banjaluko. Tu je bil vnovič pomočnik načelnika štaba v štabu vrbaške divizijske oblasti do 11. aprila 1921.

Potem je Rupnik napredoval; 11. aprila 1921 je postal načelnik štaba (prej je bil pomočnik načelnika štaba) v štabu moravske divizijske oblasti v Nišu, kjer je ostal polna štiri leta, do 4. aprila 1925. Vmes je tudi napredoval v podpolkovnika.

4. aprila 1925 so ga prestavili s štaba divizijske oblasti v 16. pehotni polk v Nišu, kjer je prevzel poveljstvo nad 3. bataljonom. Vendar je bil bataljonski poveljnik le kratek čas, do 20. novembra istega leta. Kajti

20. novembra 1925 je spet postal načelnik štaba v štabu moravske divizijske oblasti, bil na tem mestu dobri dve leti, do 9. aprila 1928. Vmes je spet napredoval, to pot v polkovnika.

V Ljubljano je bil Rupnik prestavljen kot načelnik štaba v štabu dravske divizijske oblasti v Ljubljani, 9. aprila 1928, in je ostal na tem mestu do 19. maja 1930.

Iz Ljubljane je bil 19. maja 1930 kot polkovnik prestavljen v Varadžin in postal komandant 26. pehotnega polka. Po tridesetih letih se je torej vrnil k svojemu nekdanjemu avstrijskemu 16. varaždinskemu domobranskemu polku, kjer je služil nekoč kot poročnik.

Iz Varaždina ga je 30. aprila 1931 pot popeljala v Skopje, kjer je bil do 14. januarja 1937, torej skoraj sedem let, vršilec dolžnosti načelnika štaba v štabu komande III. armadne oblasti v Skopju. Tu je napredoval v brigadnega generala.

Iz Skopja je bil 24. januarja 1937 spet premeščen, tokrat kot vršilec dolžnosti komandanta divizije v štab šumadijske divizijske oblasti v Kragujevac.

Kot divizijski general se je 28. marca 1938 poslovil od Kragujevca in istega dne nastopil službo vodje utrdbenih del. Na tem mestu pa ni ostal dolgo, saj je že 3. novembra 1938 napredoval za komandanta štaba utrjevanja.

Stara Jugoslavija je Rupniku odprtih rok stregla tudi z odlikovanji. Tako je 1920. leta prejel orden belega orla IV. stopnje, 1922. leta orden Sv. Save IV. stopnje, 1928. leta orden Karadjordjeve zvezde IV. stopnje, dve leti kasneje pa še orden jugoslovanske krone IV. stopnje. 1933. leta je bil odlikovan z ordenom jugoslovanske krone III. stopnje, tri leta kasneje, 1936, pa ponovno z ordenom jugoslovanske krone, to pot II. stopnje.

Ob zahrbtnem hitlerjevskem napadu na staro Jugoslavijo je bil Rupnik kot divizijski general načelnik štaba I. grupe armad s sedežem v Zagrebu.

Z A V E T I Š Č E

1. decembra 1974 se bo brala v Zavetišču sveta maša za prvega predsednika Zavetišča, Jožeta Musarja in ostale umrle člane Zavetišča.

Po sveti maši bo skupno kosilo — asado. Zveza Slovenskih mater in žena bo imela svoj tradicionalni „Miklavžev štant.“

Odbor

RAZMEŠLJANJA IN UGOTOVITVE

Čeprav pravijo, da ni „nič novega pod soncem“, se vendar, vsaj za nas, vedno kaj novega dogaja. Posebno velja to za svetovno politiko. Ta se v današnjih časih spreminja iz dneva v dan, začenjajo in končajo se razne vojne, zakulisne borbe umazane diplomacije, revolucije, prevrati, petrolejske in finančne mahinacije oz. špekulacije, valovanje cen zlata na mednarodnem trgu, itd., kar vse ima skoro vedno izvor v političnih zapletljajih raznih držav.

V našem starem kraju ne gre vse tako gladko, kot to na videz izgleda. Okoli Trsta zopet nekaj vre. „Batjuška“ na vzhodu si že tajno mane roke in čaka na Titovo dediščino, ki jo potrpežljivo čaka. Obljube in izjave so vedno svečane in visoko doneče, toda svobodni svet temu le ne verjame. Nastala je neka napetost, ki ni samo povod za nestabilnost političnih vrhov, ampak tudi ljudstvo je nekako zbegano, zlasti če še upoštevamo visoko starost Tita. Spremembe v kurzu politike in gospodarstva, različne čistke med vrhovi jugoslovanske komunistične hierarhije, kakor tudi med nižjimi glavami republiških kabinetov, vse to je doprineslo svoj delež k temu. Stvar postaja zanimiva in je dobro, da si jo pobliže ogledamo.

Če gremo nekoliko nazaj in primerjamo dejstva in gledamo nepristransko na izvajanje raznih čistk, pridemo do že znane ugotovitve, da „Revolucija žre lastne otroke!“

Mirno lahko trdimo, da se je stvar začela že leta 1948. z znano resolucijo Informbiro-a, ki je vsekakor bila navaden „bluff“. Na Zapadu pa je bil Tito sprejet kot „odpadnik“, če ne že za vedno, pa vsaj začasno. Ta rafinirana poteza se je zelo izplačala. Tito je dobil ogromno pomoč, bodisi v orožju, hrani ter ostalih potrebščinah. Tako so dali zapadnjaki Titu nekako dve milijardi dolarjev, glavni delež pri tem pa imajo Amerikanci.

Tito je pokazal „junaka“, zapustil Stalina in prešel k Zapadu. Šel je pač po poti neodvisnosti — navidezne — seveda. Ta poteza se mu je zelo izplačala, toda ker so se časi spremenili, je na stara leta prejadral zopet na linijo Moskve (če jo je sploh kdaj zapustil?). Ob svoji 80-letnici je dobil Leninov red rdeče zvezde, ki je najvišje Sovjetsko odlikovanje, in to za zasluge uresničevanja in izvajanja Marks-Leninovih teorij v praksi. Tudi tu se je izkazalo, da „volk dlako menja, narave pa nikdar!“

„Poker Tita z Amerikanci se je Titu izplačal, ker dve milijardi dolarjev pač niso mačkine solze, tudi za nenasitni komunistični žep ne. V Titovi truščini pa jih je bilo nekaj, ki so nad tem zmajevali z glavo. Seveda so „odleteli“. Zlasti močno je bilo godrnjanje med Črnogorci in med Srbi. Izrinjena sta bila Djilas in „siva eminenca“, Alenksander Ranković, kasneje

še drugi. Dvignila sta se brata Mišković in to v rekordno kratkem času. Ko sta mislila, da sta že zasedla Titov prestol, sta pa odletela.

Kdo sta prav za prav ta dva skrivnostna brata, ki sta imela „Raspustinsko moč“ nad Titom?

Ivan Mišković, rodом iz Pulja, je začel svojo politično kariero ne v svoji sončni Istri, temveč v Slavoniji, kjer je bil med vojno pri svojem starejšem bratu, ki je bil takrat poveljnik slavonske divizije, pozneje korpusa. Tam je postal oficir in bil v štabu pri bratu. Brat Milan je ob koncu vojne predsedal na obveščevalno vodstvo vojske in Ivan mu je sledil. Milan je bil po koncu vojne 1945. leta šef UDB-e za Slavonijo, pozneje pa je postal v Beogradu minister za notranje zadeve Srbije in član prezidija CK ZK Srbije. Tudi Ivan ni držal rok križem in je v kratkem času postal šef KOS-a za beograjsko vojno oblast (Kontra Obaveštajna Služba), kjer je imel nalogo varnosti vojno državnega aparata in špijoniranja.

Razumljivo je, da sta v tajnem aparatu srbske obveščevalne službe in srbske politične policije, izgledala oba Hrvata kot tuji telesi, kot bolna čira na zdravem telesu. Srbi so iskali prilike, da bi ju nekako spodnesli, vendar sta brata imela dober nos in sta preje zavohala „pse“ kot pa ti „divjačino“. Pripravila sta protiudarec in sta se poleti 1966. leta znebila največjega „rivala“ v tej borbi: Aleksandra Rankovića.

Tako je čez noč odletel glavni poveljnik UDB-e za vso državo, minister, po rangi general, ter intimni prijatelj Sovjetov, Srb Ranković. Kako se je bratoma Mišković to posrečilo, je še danes zavito v temo. Vsekakor pa je bilo Titu dovolj, da je dobil dokaze, da je Rankovićeva struja montirala prisluškovalne mikrofone v Titov delovni kabinet, višek je pa bil, ko so jih odkrili tudi v spalnici Tita in Jovanke. To je bilo le malo prehudu in Tito je kar pobesnel. Na izredni konferenci na Brionih so Rankovića izvagonirali iz vlade. Postal je navaden civilist. Kasneje so ga še večkrat videli v okolici Novega mesta, kjer je doma njegova žena — Slovenka. Kljub temu, da je izgubil vse položaje, je le še obdržal diskretno spremstvo v primerni razdalji, kar je bilo lahko opaziti.

Tako je bil „kontakt“ med gospodom in hlapcem hitro in dobro izvršen: Ivan Mišković se je začel z vrtoglavo naglico vzpenjati po lestvici napredovanja. Postal je generalni polkovnik jugoslovanske vojne varnostne službe (KOS), kar praktično pomeni, da je bil direktno odgovoren za varnost Tita ter vseh vojaških tajnosti. Tako je dosegel, da je bil v stalni bližini Tita. Postal je nekaka „siva eminenca“ jugoslovanskega maršala! Vsako jutro ga je že zgodaj pričakal na terasi Titove privatne rezidence na otoku Vangi na Brionih. Postregel mu ni samo s kavo, temveč tudi z najnovejšimi strogo tajnimi vestmi domače in tuje špijonaže. Samo po sebi se razume, da je vedno bil v Titovem spremstvu, saj je bil odgovoren za njegovo varnost. Bil je pri vseh sprejemih, pregledoval liste gostov in jedilnike, če je vse v redu.

Stari Titovi prijatelji in partizanski veterani, ki so bili bolj liberalnega značaja in mišljenja, so gledali na Miškovića kot na „dekadentno figuro šaljive igre“. Mišković je kmalu z dejanji dokazal, da igra ni kar nič šaljiva in je najprej usekal prav po teh Titovih prijateljih.

Prvi je bil na vrsti „princ“ Titovih sanj, Mika Tripalo. Obdolžen je bil, da je hotel svoje ekonomske in politične koncepte imeti samo za Hrvatsko in s tem indirektno izvajati pritisk na Beograd.

S pomočjo brata Milana, ki je med tem postal član politbiroja Hrvatske, je dobil na trak posnete konference CK ZK Hrvatske, kjer se je prav lepo slišalo, kako hoče hrvatsko komunistično vodstvo in partija imeti čim manj posla v političnem, deviznem ter ostalem poslovanju z beograjsko „čaršijo“ komunističnih veljakov. Ta posnetek je prišel Titu še topel na krožnik obenem z denunciranjem Hrvatov kot separatistov. To je tudi pripomoglo, da so bile odstranjene nekatere politične zvezde iz CK ZKH, med njimi Slavka Dabčević-Kučar in drugi.

Tito, o vsem tem poučen, se je takoj naslednjega dne odpeljal v Zagreb, kjer je imel v hotelu Esplanade — Intercontinental svoj slavni govor, kjer je napovedal čistko. Rekel je: „Drugič bom vse informacije in vesti bolj prekontroliral kot doslej. Globoko sem razočaran nad nekaterimi!“ O vsebini razgovorov na tej konferenci takrat ni prišlo nič v javnost, ker je Tišo Hrvate preveč zdelal.

Mišković je seveda s svojim delom nadaljeval in je svojemu gospodarju Titu, med tem ko je bil v Karadžordževem na lovskem oddihu, postregel z listo 50 oseb, katere je proglasil za kontrarevolucionarje in šoviniste. Titu je med tem tudi že prišlo do ušes, da se tudi v drugih republikah dogaja nekaj sličnega, kot na Hrvatskem. Hitro je bil sklican sestanek vrhunskih glav. Tito je naslovil Pismo-apel delovnemu ljudstvu in pričela se je doba velikih čistk, ki pravzaprav še vedno traja.

Tukaj je potrebno omeniti izjavo bivšega Titovega tajnika Vladimirja Popovića, ki je pred leti umrl v neki londonski bolnici: „Tito pada vedno močneje pod vpliv Miškovića na račun drugih žrtev. Če ne bo kmalu spregledal umazane igre tega človeka, mu grozi konec!“.

Brata Miškovića sta si že od veselja mela roki, vendar je bilo to še prezgodaj, čeprav sta iz dneva v dan jemala več oblasti iz Titovih rok. Vsak nepristranski opazovalec je mogel ugotoviti, da sta šla s svojimi intrigami za doseg oblasti le malo predaleč.

Prvo napako je mož „železne roke“, general-polkovnik Mišković Ivan zagrešil za časa uradnega obiska predsednika prezidija Bijedića Avstraliji. Tega so tam vprašali, kako je v resnici bilo z grupo diverzantov, ki so bili z malo izjemo vsi avstralski državljani. Po rodu Jugoslovani, so bili preko Zahodne Nemčije in Avstrije poslani v Jugoslavijo. Bijedić je svečano izjavil, da so bili vsi pobiti v obračunu z jugoslovanskimi varnostnimi organi in vojsko. Ko je Džemal Bijedić pozneje odletel preko Indonezije

domov, je bilo v Jugoslaviji objavljeno, da je bila v Sarajevu izvršena eksekucija nad tremi člani diverzantske grupe, kateri so bili ujeti že pred desetimi meseci. Avstralija je bila nad tem ogorčena, Džemal Bijedić blamiran, vse skupaj pa velika nezaupnica Jugoslaviji.

V tem času je že sedel v Beogradu trdno v prezidiju tudi brat Milan kot zastopnik nove hrvaške partijske linije. Oba brata sta pa tudi že pripravljala naslednji udarec: hotela sta vreči s položaja najstarejša Titova prijatelja Vladimirja Bakarića in Edvarda Kardelja.

Jurist iz Zagreba ter osnovnošolski učitelj iz Ljubljane pa sta pravočasno zavohala manever general-polkovnika Miškovića in sta takoj stopila pred Tita z ultimatom ali „leti“ Mišković ali pa onadva vržeta Titu partijske knjižice na mizo.

Tito je ugotovil, da je bratoma Mišković le preveč popuščal. Preko noči ju je vrgel na cesto. V uradnem poročilu je bilo omenjeno, da iz „zdravstvenih razlogov“. Vendar je 52-letni general-polkovnik izgledal preveč zdrav s svojimi črnimi brki, da bi ljudstvo verjelo v slabost njegovega zdravja. Z njima je tudi odletel njun sodelavec, general in podpredsednik ministrstva, Ljubljančan Ivan Dolničar. Teden dni kasneje je Tito v Kumanovem kratko komentiral: „Človek mora biti vedno odločen, da gre naprej, ne oziraje se na slabiče, da jih pri tem odstrani, vendar pri tem ne sme pretiravati!“

Vsako poročanje mora biti objektivno, pošteno in nepristransko. Zato so vesti nekaterih listov o Titovi bolezni ali laži ali pa potegavščine, katerim dobromisleči bralci nasedajo. Ko se Tito radi gripe ni udeležil proglastitve nove ustave, so po vsem svetu raznesli napačne vesti o njem. Spominjam se, ko je med pogovorom pred nekako 18 leti na lovski Martinovi brakadi v Frati pri Ajdovcu na Dolenjskem dr. Jože Beniger, polkovnik ter zdravstveni inšpektor zadev Slovenije in UDB-e, nekaj časa tudi osebni zdravnik Tita, tam zbrani družini elitnih slovenskih lovcev in partizanskih veteranov, podal izjavo o Titovem zdravstvenem stanju. Rekel je: „Tito je izvenredne notranje konstrukcije, njegovo srce in ostali notranji organi so zdravi kot pri malokateremu. Videli boste, da bo on še mnoge od nas preživel!“. Mož je imel prav, kot to danes vidimo.

Tito sedaj niti ni močno bolan, niti ni popolnoma zdrav, ima lahko arteriosklerozo in periodično mišični revmatizem srca, kar pa še daleč ni tako zelo nevarno, kot to pišejo nekateri časopisi..

Kar se mednarodnih odnosov Jugoslavije tiče, je zadnje čase zopet prišla na dan stara, že izrabljena plošča „Življenje damo, Trsta pa ne!“. Toda to pot jo vrtijo z bolj poudarjenimi toni!

Ko so vzdolž 24 km dolge demarkacijske črte med cono „A“ in cono „B“ spornega tržaškega ozemlja postavili lično izdelane napise „Tukaj se začinja Socialistična Federativna Republika Jugoslavija“, so se gospodja

v rimski vladi zganili. Spomnili so se, da je Zahodna Nemčija že priznala demarkacijsko črto na Odri kot mejo med Poljsko in Nemčijo in so takej ugotovili, da je meja na omenjenem prostoru med Jugoslavijo in Italijo še vedno nedoločena ter so zato z noto zahtevali ureditev meje in seveda protestirali proti ličnim napisom. Jugoslavija je na italijansko noto hitro reagirala. Po vseh krajih države so, kot po naročilu, izbruhnili veliki protestni mitingi, posebej pa še po Sloveniji in Primorju.

Jugoslovanska vojska je pa tudi doprinesla svoj delež. Iz Postojne so v Koper in okolico poslali nekaj tankov in oklopnih voz. Na drugi strani pa so države NATO izvedle svoje vojaške manevre „Dark image 74 (temna slika 74). Admiral Branko Mamula je obiskal in pregledal vsa podzemska oporišča podmornic v severnem Jadranu, pa tudi radarske postaje na istrski obali. Ameriška VI. flota pa skupaj z italijansko mornarico obiskuje jadranska pristanišča Italije. Sicer so pa o tem popreje obvestili jugoslovansko vlado.

Če pogledamo malo še na drugo stran, t. j. na vzhodno mejo Jugoslavije, bomo videli, da se tudi tam gode čudne stvari. Sovjetski maršal Gračko, poveljnik sil varšavskega pakta, je izjavil, da je njegova socialistična dolžnost, da v slučaju napada na neko socialistično državo tej priskoči na pomoč. Tudi ji mora pomagati urediti bodisi zunanje, bodisi notranje spore. Samo malo je manjkalo, pa bi rekel, da pri tem misli na Jugoslavijo. To nam potrjuje dejstvo, da sta na Madžarsko prišli dve sovjetski diviziji, v Budimpešti se je sestel štab varšavskega pakta (samo šest tednov po sestanku v Bukarešti). V Avstriji so se spomnili in začeli ponovno preučevati načrt, ki ga je izdal prebegli češki general Jan Šejna, po katerem bi Sovjeti preko Avstrije in Madžarske zasedli Jugoslavijo. Ta zasedba pa naj bi izvedla v teh slučajih:

- a) v slučaju Titove smrti in neredih, ki bi po tem nastali
- b) v slučaju kakega meddržavnega konflikta
- c) v slučaju očuvanja socializma* v državi sami kot taki.

*(Socializem pomeni tu: komunizem. — Op. ur.)

V Jugoslaviji ni bilo treba mnogo čakati na reakcijo na to. Vladimir Bakarić je na 40. plenumu partije v Zagrebu zлил gnev na staliniste, razne liberaliste, nacionaliste, šoviniste in še mnoge podobne ...iste. Kričal je: „Marš ven iz partije! Ali boste šli, ali pa boste v najboljšem slučaju doživeli, da vam izbijejo zobe!“

Vedeti moramo, da je večina tistih, na katere je Bakarić mislil, sedela v dvorani. Tam je bil komandant zagrebške vojne oblasti, generalpolkovnik Djoko Jovanović, Srb, rojen v Hrvatski, za katerega pravijo, da pripada dogmatikom, kar velja tudi za Petra Cara, predsednika ZB-Hrvatske. Tam pa so bili tudi upokojeni generali Radojica Nenezić in Rade Bulat. Bakarić je gotovo imel Titov blagoslov za svoj govor!

Čistke in pometanja so ustvarila gotovo nerazpoloženje posebno med ljudmi na višjih položajih. Mika Tripalo in Slavka Dapčević-Kučar sta zopet pod policijsko kontrolo, slednja pa, ki je profesorica ekonomije, mora delati kot navadna uradnica v računski pisarni v Zagrebu.

Računajo, da je od leta 1970 naprej bil postavljen vsak peti državni funkcionar na cesto. Samo v letu 1972 je odletelo 3.500 partijskih „sovražnikov“. V Beogradu je v letu 1973 zapustilo svoje delo 87 direktorjev in general-direktorjev, med njimi celo generalni direktor največje tvornice zdravil na Balkanu PLIVE iz Zagreba. Pravijo, da je vsak direktor lopov na političnem polju samoupravljanja. Mnogi se zato sploh branijo prevzeti to funkcijo, kadar jim jo ponudijo. Zavladata je psihoza nesigurnosti in začel se je lov na sovražnike komunistov in to v partiji sami. Razumljivo je tudi, da se že pulijo za sicer še po Titu zaseden prestol Stane Dolanc, Vladimir Bakarić in Edvard Kardelj.

Stane Dolanc, sekretar CK KPJ, dober prijatelj stricov iz Moskve, ina še kar dobre šanse, seveda bo rabil pomoč komandanta generalštaba, general-polkovnika Staneta Potočarja, ki je po dolensko trmast, kot so pač vsi Dolenjci, ki so rodom iz Mirne Peči pri Novem mestu. Dolančeve izkušnje, ki jih je dobil kot oficir tajne službe, mu verjetno same ne bodo zadostovale in bo rabil podporo vojaškega ter civilnega aparata, v skrajnem slučaju pa tudi intervencija z vzhoda dober pripomoček, da se bo dokopal na vrh.

Tako smo v naših razmišljanjih prišli do nekaterih zanimivih ugotovitev in težkoč, ki se pripravljajo za bližnjo bodočnost. V takem trenutku se veren človek obrača k Stvarniku, išče pri njem zaščite in utehe v molitvi. In če bo še tako hudo, je vera tista, ki človeka plemeniti, mu daje smisel in elan do življenja, ga povzdiguje, ker le ON je gospodar življenja in gospodar smrti, gospodar nad lučjo in temo. Zato bomo v neomajni veri v NJEGA ŽIVELI tudi, ko bomo umrli. Takrat pa bodo izginile vse temne sence, ostala bo svetloba, ljubezen in večna sreča posmrtnega življenja.

Našim mrtvim junakom bomo izkazali največjo čast s tem, da ne bomo nikdar, nikjer in ob nobeni priložnosti nehali delati za to, za kar so oni dali svoja življenja. Ker so nam zaslepljenci odvzeli orožje, ko je bil še čas, da bi v družbi svobodnih narodov dokončno uničili krvavo golazen še preden se je razlezla preko celin, moramo spremeniti taktiko in način borbe! Bodimo marljivo mravlje, bodimo termiti, ki nikdar ne nehajo gladati zidovja krvave rdeče trdnjave, dokler se ne bo zrušila!

JOZE SLADIČ:

ZA 30-LETNICO GRČARIC

(Nadaljevanje)

Obsojeni na prisilno delo

V sredo, 13. oktobra 1943, ob 8. uri zjutraj pride komisar na hodnik, odpre celice in nas podeli v dve skupini, v četnike in v belogardiste. Bil sem med prvimi. Odbero nas 8 in nas pod pobalinsko stražo 14 do 15 let starih odpeljejo v grajsko sodno dvorano. Sodni zbor sedi za dolgo mizo, loči nas samo ograja. Levo pri steni ležita na majhni mizi dve brzostrelki. Ugodna prilika, si mislim, če bom obsojen na smrt.

Takozvano Izredno vojaško sodišče predstavljajo sledeči: Dr. Kržišnik, predsednik; dr. Tominšek, tajnik; Bojan Polak-Stenka, komandant brigade; Andrej Cetinski-Lev, komandant bataljona; Ivan Puc-Don, partizan, zapisnikarja, državni tožilec Franc Pirkovič-Čort; zagovornikov ni bilo. Razpravi je neuradno prisostvovala Kidričeva.

Prípomba: Pred vrati sodne dvorane na tleh je ležala krvava obleka naših pobitih borcev. Prepoznal sem mnogo kosov, posebno bluzo s paletuskami kapetana II. klase, Rudija Marinčiča.

Predsednik dr. Kržišnik na pol blazen, krvavih oči, začne razpravo: „Tovariši! Stojite pred Izrednim vojaškim sodiščem. Obtoženi ste veleizdaje!“ Nato se je moral vsak zagovarjati na obtožnico terenskega odbora, ki je bila priložena zapisniku. Jaz nisem imel nič obtožnice, ker jim kraj mojega bivanja ni bil znan.

Po končani razpravi so nas odvedli za deset minut na hodnik, da se posvetujejo, nato so nas poklicali nazaj v sodno dvorano. Stopil sem na čelo, da sem prišel čisto blizu brzostrelk. Stojim, čakam!

Dr. Kržišnik in ostali tudi stoje in on začne: „Tovariši! Nocojšnja noč je bila nekaj strašnega za vaše tovariše. Vsi so bili postreljeni v Mozlju. Grozno smrt so morali prestati, kar dokazujejo njihove uniforme na hodniku. Vi stojite sedaj pred Vojaškim sodiščem in obsojeni ste na — prisilno delo!

Če bi bila obsodba *smrt*, bi zagrmelo, kot grom iz jasnega neba — pravici v zadoščenje. Z brzostrelko bi pokosil ves sodni zbor, skočil skozi okno v bližnji gozd. Nikoli ne bi bil dovolil, da bi me bili usmrtili izirodki človeške družbe.

Poleg mene stoječi Milko Marinčič pade v nezavest, ostali ga spravimo k sebi z vodo, ki jo je prinesla Kidričeva, ki je bila zopet navzoča. Na vprašanje, zakaj se je onesvestil, jim Milko odgovori: „Zaradi mile kazni, pričakoval sem smrt!“

Med prvimi, ki nam je k tej „mili“ kazni čestital, je bil sodnik dr.

Kržišnik, nato pa so nam čestitali ostali člani sodnega zbora, zadnja sta čestitala stražarja... Vsi so se zopet postavili na svoja mesta. Dr. Kržišnik začne govoriti: „Tovariši! Vi ste med prvimi, ki ste deležni tako milostne sodbe. Zato si ne usodite pobegniti, ker potem ne bo milosti!“ Za njim je prevzel besedo državni tožilec „Čort“. „Tovariši! Vse, kar je važno za vas, je že povedal tovariš Kržišnik. Jaz bi imel pripomniti tole: „Vsakdo, ki bi mu uspelo pobegniti, si bo podaljšal življenje samo do konca vojne. Po vojni pa bo vrnjen iz države, kamor se bo zatekel in mi ga bomo sodili!“ Vse to sem jaz po rešitvi povedal pristojnim v Ljubljani in to: Domo-branskemu štabu (Krener), Upravi policije in Novakovemu štabu (prof. Tone Krošelj-Benko).

Po sodbi so nas odvedli v celice. Vse so bile odprte. Odvedli so naslednjih osem in kmalu so se vrnil. To sojenje je trajalo vse do 3. ure popoldne dne 13. oktobra 1943 ko so nas 30, obsojenih na prisilno delo, odvedli v drugo nadstropje novega Dijaškega doma. Zvezali nas niso.

Dijaški dom

V prvem nadstropju so bili naši ranjenci, brez nege, živi mrliči! Smrad je zavladal po gnilobi človeških trupel. Stanje ranjencev je bilo tako, da jih nisem mogel prepoznati. Sami so povedali svoja imena: Kralj Matija, Stanko iz Kranja in drugi, 35 po številu. Črvi, ki so se vsled vročine razmnožili po ranah, so razjedali njih živa telesa.

V sosednji sobi pa je bila naša razorožena prva straža iz gradu, ki so jo še tisto noč likvidirali z našimi ranjenci vred v Mozlju.

V precej veliki sobi v drugem nadstropju nas je bilo 30, obsojenih na prisilno delo. Straža je bila na vsakem vogalu Dijaškega doma, pred glavnimi vrati in pred vrati vsake sobe pa strojnica. Če si se približal oknu, je partizan takoj spustil rafal iz brzostrelke.

Preko ceste so Turjačani. Naši hodijo po hrano tja. Par sto metrov južno je 1 meter in pol visoka — široka — bodeča žična ograja z bunkerji okoli mesta. Zada je gozd in rezervar. To sem videl iz okna stranišča, kjer me ni nihče opazoval.

Večno prijateljstvo smo sklenili: Marinčič Milko, jurist Koprice Jože in jaz. Ko sem spoznal, da sta onadva prepoštena in da ne mislita na beg, sem se sam odločil in čakal prilike, prve deževne noči...

Dnevno smo hodili v mesto na delo. V nedeljo, 17. oktobra 1943, je že zjutraj začel padati dež. Ostal sem doma z izgovorom, da pobijem uši. Drugi so odšli na delo. Šel sem večkrat in za dalj časa v stranišče. Premeril sem razdaljo med Dijaškim domom in gozdom. V sobi sem počistil in spraznil 50-litersko pletenko, v kateri smo držali vodo. Tako sem imel pri večerji izgovor, da grem po vodo v drugo sobo, kjer je bila vodna pipa. Kot nalašč je proti večeru začelo močno deževati z veliko nevihto, treska-

njem. in grmenjem. V zadnjem trenutku sem svojo namero povedal Gusteljnu, ker sam nisem mogel nesti tako težke steklenice. On na to pristane in že smo povečerjali. Jaz pohitim k steklenici, javim pri starešini sobe Notu, da moram iti po vodo, on to javi stražarju in Gustelj že drži steklenico, da mi pomaga!

Skočil iz II. nadstropja

Ko prideva s steklenico v drugo sobo, kjer je bila voda, jaz v naglici odprem pipo, da močno zašumi (stražar je stal pri vratih), ugasnem luč in že padam skozi okno proti tlom. Noge se mi zasadijo do kolena, titovka mi zleti z glave, grozno se zabliška, skočim 100 metrov za prvi grm, tu se zopet zabliška, skočim do drugega grma, čakam, da se zopet zabliška, preletim njivo do bodeče žice, zopet blisk, žica me trga, reže — končno se prevalim po meji na pot, ki veže bunkerje, en bunker s partizansko posadko je oddaljen le 2 metra, nato po skalovju, plazeč se po trebuhu, da sem zmenjal sled in obvaroval noge, da si jih nisem zlomil. Vse to se je godilo ob osmih zvečer dne 17. oktobra 1943 s silovito naglico in nepopisno prečrznostjo. Šlo je na sekunde! Na Gusteljna nisem čakal, ker sva se dogovorila, da se dobiva na določenem mestu. Njega so ujeli in ga spekli na ražnju.

Rešen

ZAHVALJEN BODI BOG MILIJONKRAT! REŠEN SEM! Ne morejo me izslediti, tudi če bi uporabili zdresirane pse, ker je ploha dežja sproti brisala moje sledi. Noč je bila zelo temna, da nisem videl ped pred seboj. Zaradi skalovja sem se še vedno plazil, da si ne bi zlomil nog. Pred očmi sem imel Zlatkota, ki si je prav na teh skalah zlomil nogo...

Neprenehoma močno dežuje. Spodaj pod menoj leži razsvetljeno mesto: Sodoma in Gomora! Groza me je! Moči mi popuščajo, čutim se strašno utrujenega. Kot da me vodi nevidna božja roka, se priplazim do velike skalnate udolbine. Vanjo se zatečem pred strašno nevihto. Utrgal se je oblak, dolina je vsa v vodi.

DOBRI BOG, BODI PONOVRNO ZAHVALJEN ZA REŠITEV. TVOJE IME BOM KLICAL, DOKLER BOM ŽIV!

Zrem v temno nebo. Z neizmernim otroškim občutjem prebiram jagode rožnega venca. Od miline se mi pocedijo debele solze, ki mi ogrevajo mrzlo lice. Kako čudna so človeška srca! Vpričo nepopisnih grozot sem stal zakrknjen, sedaj jokam kot otrok ob rojstvu!...

Postalo je zelo mrzlo, neznosno. Bal sem se, da bi mi zamrznili udi, zato sem odšel naprej. Nebo postaja jasnejše in nad oblaki sije polna luna. Poberem večji kamen, za slučaj, da bi se moral braniti. Do kolena gazim

deročo vodo! Srečam medveda, ki zarjové in izgine v gozdu. Ob jutranjem svitu prečkam cesto Ribnica-Kočevje v paraleli Rakitnica. V grmu preje čakam pol ure, nato stečem preko ceste do progé. Tam se skrijem in použijem dva obroka preje prihranjenega kruha. Grem po progí do poruščenega lunkerja, tu se sezujem in zlijem vodo iz čevljev, ožamem krpe in se zopet obujem.

Iz bližnjih cerkva se zasliši zvonjenje k jutranji molitvi. Skrijem se v leskov grm in zmolim Angelsko češčenje. Še nikoli v življenju nisem tako zbrano molil. Porodi se sončno jutro in jaz utonem v objemu prostranih kočevskih gozdov. Pot je naporna, težka, strma. Gazim, izogibam se poti. Hodim in počivam..., to se ponavlja vse pogosteje, hriba noče in noče biti konec, vzpenjam se višje in višje! Omagam...!

V ponedeljek, 18. oktobra 1943, so mi odpovedale noge. Sedaj se plazim po štirih, dokler zopet ne omagam. Želodec kruli, nimam hrane, začnem jesti odpadlo jesensko listje, katerega pa ne morem zaužiti. Najdem sladkih koreninic in v kolesnici stoječo vodo, pijem, grem zopet par korakov, padem, kot bi mi nekdo odsekal noge. Nobene moči ni več v meni! Ležim in obudim kesanje. Lepša mi bo smrt od lakote kot od Kajnové roke! Ustnice šepetajo, skozi prste pa drsijo jagode rožnega venca... Umrl bom in nihče ne bo vedel za mojo smrt, še manj za moj grob! Še lačne zveri kočevskih gozdov se ne bodo opomogle z menoj, ker me je bilo sama kost in koža. Tu ležim, molim in čakam na svojo poslanko — smrt!

F. G.

RAZMIŠLJANJE O SVETINOVÍ TRILOGÍJI UKANA

Tone Svetina je v letih 1965 — 1973 izdal v založbi „Borec“, Ljubljana, epopejo partizanstvu na Gorenjskem in Primorskem. Roman se omejuje v prostorskem dogajanju na določen zelo ozek okvir. Svetinov roman se prostorsko dogaja med Celovcem, Triglavom, Ljubljano in Trstom. Časovno je stvarna tema „Ukane“ omejena na čas po kapitulaciji Italije, od tedaj, ko se je pisatelj tudi sam vključil v partizanstvo. Prvi del zajema čas med jesenjo 1943 in februarjem 1944, drugi se zaključí jeseni 1944, tretji pa zajame zadnje mesece vojne in mesece tik po vojni.

Zgodba pripoveduje o nemški špionaži med partizanskimi odredi in brigadami, opisuje delo raznoraznih agentov, vpreženih v nemško špijonažo, kakor tudi agentih in delu VOS-a. Piše obširno o bojih in porazih 31 divizije in IX. partizanskega korpusa v omenjenem območju. Obširno obdeluje spletke in ukane med VOS-om in gestapo na Gorenjskem. Na široko opisuje

likvidacije ne le agentov, pač pa tudi tistih, ki so VOS-u bili sumljivi. Interesantno za to delo je to, da dokaj odkrito prikazuje nemožnost partizanov, obdržati se na Gorenjskem in njihove velike poraze v borbi z Nemci, kakor tudi domobranci. Poraze sicer vedno zasenič z opravičilom, da so bili plod izdaje oziroma delovanja gestapovskih agentov, vrinjenih v partizanske enote in štabe. Druga zanimivost je v tem, da jasno prikaže vso moč in totalno oblast političnih faktorjev, OZN-e in VOS-a.

Svetinov roman je morda neke vrste dopolnilo romana „Za svetlimi obzorji“, ki ga je napisal Miško Kranjec in v katerem obdeluje partizansko aktivnost na Štajerskem in Dolenjskem. Svetinovo delo je dokaj dostojnejše od Kranjčevega in zdi se, da tudi mnogo bolj realistično, čeprav je seveda še vedno to izključna partizanska epopeja. Na epski način skuša pisatelj prikazati junaštvo partizanstva, čeprav se mu to včasih ne posreči; nemške napade opisuje oprezno in nekam zadržano, dočim se loti domobranstva le mimogrede, predvsem pri uničenju Črnega vrha. Generala Rupnika omenja največ indirektno, kot prezidenta in ga prikazuje kot neboglenega starčka brez prave odločnosti ali samozavesti. Na par mestih prikaže dr. Hacinca in škofa, katerega imenoma ne imenuje, kot dva od glavnih nosilcev slovenske protirevolucije.

Značilno za to delo je tudi to, da čisto na pritajen način pisatelj javno pove, da je bilo slovensko domobranstvo pomorjeno v Kočevskem rogu. Ne pove sicer koliko in ne omenja drugih morišč, pač pa piše o jami v Kočevskem rogu, kamor so padali „obsojenci“. Pokola ne opisuje podrobno, vendar da čitatelju namig, da so pobiti bili „pravilno sojeni“ in obsojeni, kar je seveda gola laž. Z velikim cinizmom tudi zabeleži Ljubljanski proces proti generalu Rupniku in zopet porabi to priliko, da prikaže generala kot popolnoma zlomljenega starčka.

Zanimiva je tudi recenzija romana, ki jo je napisal Rado Jan. V njej se Jan dotika tudi razdobja pred vojno in obdolži „združeno meščansko klero-fašistično reakcijo“, da je zavedla v boj zoper koristi lastnega naroda prav tisti del naroda v imenu katerega se je bila bitka za zatiranega človeka. Jan med drugim piše: „Boj za Boga, ki so ga bili, tako so rekli, naši zapeljanci, je bil v bistvu boj zoper njihovo lastno samoodtujitev, ki se je končala po tragični razčlovečenosti v breznih roških gozdov...“ Jan na koncu svoje recenzije postavlja Nietzsche-jevo vprašanje na račun nasprotnikov komunizma, mi pa z lahkoto in z vso upravičenostjo vprašamo KP in današnje vlastodržce v totalitarni Jugoslaviji: „Kako se boste utežili vi, najbolj ubijalski od vseh ubijalcev? Najsvetlejše in najmočnejše, kar je slovenski narod imel, je izdihnilo pod vašimi streli. Kdo bo spral kri z vas?“ To je vprašanje, ki ga obratno zastavljamo komunistom, zgodovina bo pač nekoč dala odgovor.

Ob prikazovanjih partizanskega „junaštva“, živi vstajajo pred menoj resnični junaki — domobranci. S ponosom se jih spominjam vseh, ki so dali

svoja življenja na oltar domovine. Domobranci niso bili izdajalci, niso bili kakršnikoli opričniki okupatorjev, bili so borci za resnično svobodo slovenskega naroda. Njih ideja je bila čista, njih borba vzvišena in zato tudi tako mogočna. Bili so zmagovalci, čeprav so padli. Kakor ne bi ne Turjak ne Grčarice padle, če ne bi bilo italijanskih topov in italijanskih topničarjev, tako ne bi Slovenija padla v okove komunizma, če ne bi bilo umazanih mednarodnih kupčij in pa vdora sovjetske armade v samo Slovenijo.

Svet bo nekoč vedel kaj so bili Slovenski domobranci, vedel in spoznal bo vso njihovo veličino brez „Ukan“. Slovenski domobranci so živeli in se borili le za svoj narod, niso se povezovali z mednarodnimi zarotniki, kot je to storila komunistična partija, oni so se dobro zavedali kaj pomeni nemška okupacija, zavedali, da bo nacizem strt, ko se bo skrhal na bojiščih. Nobenega ni bilo, ki bi veroval drugače, toda zavedali so se tudi, da je treba narod medtem braniti in preprečiti, da bi izkrvavel ali padel v večno suženjstvo.

Daj Bog, da bi se kmalu našel pisatelj, ki bo v vsej svetlobi prikazal borbo in smrt domobrancev, saj je njih žrtev poroštvo naše bodočnosti.

VERINOV

Cenzorjem

Učeni so se pismouki zbrali,
vsa moja dela so prerešetal,
ker nisem član in del pohlevne črede
so téhtali napisane besede.

Še dlako v jajcu so skrbno iskali,
s cenzuro strogo niso prej končali,
da so vsadili tja na svoje grede
ideje moje, misli in poglede.

Da v duši več ne bo Vas vest morila
in da imeli boste mirno spanje
končal bom moje zoprno pisanje,

prepustil Vam resnic, pravic iskanje,
a pesem moja v sanje bo se zlila
na nove farizeje pozabila.

ZORKO SIMČIČ

KORENINE VEČNOSTI

CIKLUS JUNIJSKIH

1941
1942
1943

*Mrtvima bratoma
in vsem njunim mrtvim in živim soborcem
v skromen poklon*

DVOJNA ZVESTOBA

Bratu Dragu

...zvezde so se ustavile v teku
mesec se ujel je v vrh dreves
veje so se umirile v vetru
slavcu glas zamrl je v grlu
glas se z molkom združil je v krog...

Ták moral biti tisti je večer,
ko v temi, zvezanih si rok,
zamajal se in padal in mislil,
da so streli šli drugam
in videl si samo, kako
zvezde so se ustavile v teku —
— — mesec se ujel je v vrh dreves — —
— — — veje so se umirile v vetru — — —

Misel te je odrešila svoje teže,
duša z mislijo je vzplula, te pustila,
zgoraj te že čakal je Njegov smehlaj.
Težka kri odtekla je v rodno grudo.
zadnji obrok, potreben za odkup,
so dočakali te starci, ki njih kri si nosil
— zdaj si lahák, lahák, oddal je zrnje klas.

I v meni glas se z molkom združil je v krog,
samo da zdaj vem, razodel je Bog:
Sreča je, lahák postati ob pravem času.
Živeti je lepo,
a tudi mrtev biti,
ne more biti težko
temu, ki je navzgor in pa navzdol bil zvest.

NAGROBNI NAPIS BRATU
MIRKU ZA DAN, KO BO
IMEL SVOJ GROB

„Tu zdaj ležim, ker hotel sem
da moji bi nekoč bili pokonci.

Stoletja so se Nemci iz mojih dedov norčevali,
ker ti ne znali, ne hoteli znati niso nemško.
Očetu in njegovim Lahi v usta so pljuvali —
otroci, v šoli, med seboj kramljali so slovensko.

Na zemlji naši, pri otrocih mojih
tega ne bo več — zdaj prišel je čas!
Čas Čedermacov blagih zdaj je mimo,
kar je biló vsejano v tihih urah,
poženi kal, zazôri v klas!

In pot je od vasi šla do vasi
in kjer ni šole, tam je skedenj šola —
po letih prvi zlog se oglasi
v besedi materini. Čas pokola
src, misli mimo je! Zdaj se prični!

Dede mi je ubijal Nemeč,
očeta, mater — Italijan.
Mene ubil je lastni brat iz zasede.

Kaplje krvi, kot črke abecede
so brizgnile čez mojo domačijo.

Ni žal mí, če sem padel,
samo da iz cvetja sad rodijo.“

V meni je Samo. Izdan.
V meni je Trubar. Pregnan.
V meni je ves bataljon
vetrinjskih vojakov
čez mejo v jame poslan.

In takó dolgo, vso noč,
skozi temine zroč
tje čez gozdič črnih brez,
čez k jezeru temnemu,
strmi moj pogled čakajoč

— kdaj sine dan.

Dvogovor

VRNJENI V MAJU GOVORI BOGU

„...seveda, zdaj razumem...

šele zdaj...

Vse od takrat, ko ustvaril si nebo in zemljo,

si nas imel skoz tisočletja

— daleč je že raj —

tam sredi svojih kašč, pšenična zrna.

Si nas vsejal v zemljó,

ko je prišel ta maj.

Kdo je vesel, da je sejavec,

kdo, da je žanjec,

kdo da je mesivec kruha

in kdo, da gospodar,

ki reže ga, deli ga svojim...

Jaz srečen sem,

da smel sem biti

vsejano zrno.“

BOG GOVORI VRNJENEMU V MAJU

„Glej, sin, telesa, ki ti padlo je pod streli.
ni več. Ni več sledov od žice krog zapestja,
ni več sledov, poglej, niti za žico...
...a ti si. In si tu ob Meni.

Vse ti je daleč zdaj: tvoj rod, še oče, mati,
zdaj sva le mídva, kot da sva samá.
A že ko v večnosti sva — in je torej čas —
povedal bom, kar slišati si želel spodaj:

Premnogi narodi — bili so in so šli.
Tvoj narod pa sedaj dosegel črno prst je,
ko, korenine večnosti, ste legli vanjo.

Zdaj ti prav vse je daleč, daleč, zdaj si srečen,
pa vendar ti povem: zaradi smrti tvoje
tvoj narod milost-kazen je dobil: bo večén.“

Junijska soneta

IZDAJAVCU

Bil v istem jarku si kot nekdam ded in oče,
a zdaj zapuščaš ga, kraj borbe in pa sanj
za lepši jutri. — No, eno bodalo manj...
pač drugih sunek mora biti odslej bolj točen.

Da ve, dejal si, če je mramor ali mavec,
samo kdor tvega in pusti obrambne črte.
Trdil, da z jarkov treba v borbe je odprte,
predvsem pa, da je čas že iti v drugi pravec.

Da jasno je: sovraga ni več! Le skušnjavec
nam brani, da pregraje bi bile podrte...
„In pa... boriti se za bajte, stare kože?

Drugod — palače! Bogateje tkeje tkavec...“
Što rózlogov natkal si predme kakor prtč,
a v vsakega podpis svoj vtkal si: Izdajavec.

*(Pred leti je Lausche razlagal tam v senatu
Dežele Severne, komu slovensko reče se „možakar“)*

„To mož je. Dedec. Ne glede na leta — moder.
Povabljen — gre na dolnji konec mize sest.
Za malega in reveža kot dlan je blaga,
krivičnemu, naj še tako močan je, pest.

Če treba, trdo ima besedo še za brata,
vendar najprej pomete smet z lastnega praga.
Drži besedo dano — naj to stane vraga! —
in jezik mu je čist, kot mu je čista vest.

Vse to-le in še mnogo več v besedi eni.
Predvsem pa, my dear brothers: v zmagi vélik,
še večji je v porazu: ostane svojim zvest.“

Lausche je umolknil. Tih naš véliki je brat.
a govori: Odslej ni več smeri neba,
odslej smo vsi, kjer smo: v deželah severnih senat.

POKLICANI

Padlemu v Šiški

„Gospod, jaz nisem Te poznal
in nisem dal življenja zate.
Pretil sem kri za svoje dede, pal
za zemljo našo, za sij svobode zlate
— kako, da smem Ti gledati v obličje?“

„Vsakdo, kdor pravo ljubi prav,
ta ljubi mene in srce mi vname.
In kdor življenje prav je dal
za pravo stvar, ga dal je zame.
— Tu si. Plačilo je. In ne odličje.“

MRTVAŠKI BOBEN

Pogrebna koračnica

● ● ● ●
● ● ● ●
pod zemljó ●
pod zemljó ●
pod zemljó ● ...

„Potem je ponoči na vrata udarilo,
atek je vstal, nas pokrižal po vrsti,
vrata so škripnila,
jaz sem za prstek odgrnil zaveso:
v snegu tam, v luninem siju
čakále so sence.

Atek je padel med nje
— potem ga nič več ni bilo.

Se skrtil je v gozd?

Za morje odšel?

Nam kopa zlató pod zemljó?“

Pod zemljó ●
pod zemljó ●
pod zemljó so sence skopale mu grob.

● ● ● ●
● ● ● ●

TURJASKA, PET LET KASNEJE

Tam izpod razvalin turjaških
še vedno v noči kri priteče,
grmi krvavi cvetó, grmi krvavi cvetó.

Pod soncem žarnim, soncem žgočim,
še zdrkne kamenček v razpoko,
noče v pozabo spomin, noče v pozabo spomin.

„Joj, dragi moj,
sinko tvoj, čuden je,
ne verjame ne v palčke,
ne verjame ne v vile,
verjame pa trdno,
da grmi krvavi ti iz prsi rastó!“

Še zdrkne kamenček v razpoko,
noče v pozabo spomin, noče v pozabo spomin.

• Mladi bog

• Mladi bog

• Mladi bog

• • • •

• • • •

CAILTEJEV ODGOVOR

*'Who or what is that maintained you so in your
life?' Patrick enquired; and Cailte answered:
'Truth that was in our hearts, and strenght in
our arms, and fulfilment in our tongues.'*

(Celtic Nature Poetry: The Poem on Traig Da Ban)

Kako, junaki mrtvi, da ste vendar živi?

„Ker je bila resnica v naših srcih,
in ker le laž zlomila nam roké je,
in ker smo —“

— molči, o Cailte, daj besedo nam. Cailte!
Da le še mi, ki živi smo še živi,
držati znali bi besedo v vek!

"A LOS VENCEDORES Y VENCIDOS"

Po svetu pótujem:
Od Salte — Iglesia de la Merced —
tja do Madrida,
kjer je dolina
„de los caídos“
in vedno najdem iste spomenike:
‘Zmagovalcem in premaganim.’
Postavljal jih je živi. Zmagovalec.

Po času potujem:
Od Grkov, Judov in naprej
vse tje do maja,
naše doline
„de los caídos“
in vedno najdem isto zakonitost:
‘Zmagovalcu gre velikodušnost,
premagancu želja po novi borbi.’

Zdaj veš, srcé
zakaj čutilo si ves čas:
„Srcé sem zmagovalca.“

Daleč so tisti, ki so te rodili,
vedno bliže ti je zemlja,
bosim stopalom nekoč prvi upor.

Daleč so steze in avtoceste sveta,
vedno bliže ti je les drevesa,
vanje si nekoč vrezal krog.

Vedno manj je sokov v koreninah,
vedno redkejši je gozd okoli tebe,
vedno bolj si sam...
vedno bolj navznoter gredo oči,
in si sam, in si sam,
še pred smrtjo do smrti sam.

Porineš roké v zemljó —
desettisoč rok,
ki jih že ni,
ti je v pozdrav!
Pridvigneš roké v nebó —
desettisoč zvezd
še tistih, ki jih že ni,
ti kaže smer...

In da si sam?

IN VNDAR — NEKOČ BO!

Jih bo prižigal tvoj sin,
ali tvojega vnuka vnuk,
toda nekoč — bo.
Svečka ob svečki.

Zlate jase sredi kočevskih gozdov,
svetli vbodljaji obrobljenih kraških jam,
bele trepetajoče groze dolenjskih dobrav —
nekoč bodo zagorele svečke,
sredi noči bo svetel dan
od Triglava do Kolpe,
od Trsta gor do Šentilja.

Ne za njih duše, ki so, kjer so,
ne za njih telesa, ki jih ni, kjer so bila,
(iz korenin so znova vzkli v svet,
kot rože enooke zrejo v nas,
kot veje stezajo roké do nas),
ne... svečke, v zvest spomin
na vsa ta dolga temna leta,
ko so bili nam luč.

Zorko Simčič: *KORENINE VEČNOSTI* (Ciklus junijskih)

Bara Remec: *Risba* (1949)

Priloga "Taboru" in "Vestniku", oktober 1974

VERA POD KOMUNIZMOM

(Po „Jugoslovenu“, št. 112. — Švedska)

Povsod, kjer vladajo komunisti, jamči ustava za vse pravice; med drugimi tudi za svobodo vere. V resnici pa je vse — gola laž.

Najhuje je v Sovjetski zvezi, kjer prav po srednjeveško postopajo z bogoslovci, cerkev pa odirajo na vse mogoče načine.

Sovjeti se radi bahajo, da iz njihovih plač ne gre nič davka. Iz plač duhovnikov gre 70% za davek. Duhovnik ne more dobiti stanovanja. Cerkev mora pri vseh svojih popravilih plačati 80% davka za razkošje. Samo vsaka tretja cerkev še funkcionira kot taka, ostale je vlada zaprla ali pa spremenila v tkzv. ateistične muzeje. Še v 50-ih letih so Sovjeti oslepili nekega škofa. Sovjeti „raziskujejo duševno zdravje“ novih študentov bogoslovja tako dolgo, da dotični znorijo. Varno je šele takrat, ko si človek ustvari pomemben položaj in ga nato zapusti in živi le za vero. Takih ljudi je tam vse več.

Zatirana vera se zelo krepi, raste in širi, posebno med inteligenco in v vojski. V „mestu-heroju“ Leningradu krstijo 75% vseh otrok. Narod daje cerkvi veliko denarja, a Sovjeti poskrbijo za to, da s tem denarjem cerkev nič ne more. Cerkev sme tiskati le dve knjigi na leto v mali nakladi. Vsaka cerkev in verska šola živi v strahu, da jo zaprejo. Cerkev zelo rada menja svoje študente bogoslovja iz tujine, kajti inozemci so garancija za obstoj šole. Cerkev ima zelo rada stike z inozemstvom, kajti stiki jo krepijo na domačih tleh. Seveda mora biti Cerkev zelo previdna. Najmanjša napaka lahko povzroči katastrofe.

Odkar so Sovjeti na oblasti, ni mogoče sprejemati novih ljudi v samostane, ki morajo nujno izumreti.

Da Sovjeti odprejo kako cerkev je treba ogromno plačati. Poslopje je last vlade, ki ga izroči v uporabo brezplačno, a za najemnino zemljišča gredo velikanske vsote.

Cerkev se zelo krepi tudi v Jugoslaviji; nasprotno kot v kapitalističnih državah, kjer uživa popolno svobodo. „Borba“ je že zelo zaskrbljena vsled ogromnih uspehov pravoslavne cerkve v Beogradu in v Srbiji, kjer se proda masa cerkvenih knjig, časopisov, gramofonskih plošč, itd. Velik procent prebivalstva je pobožen in hodi v cerkev. Veliko mladine poje v cerkvi. Podoben je položaj tudi v katoliških krajih Jugoslavije. Komunisti so močno zaskrbljeni in grozijo s protiukrepi.

Najvažnejši ljudje v komunizmu so krščansko usmerjeni, kot naprimer Solženjicin, Saharov, Mihajlo Mihajlov.

O zmagi krščanstva nihče več ne dvomi!

Pavlinka, čestitamo!

Koroščeva Pavlinka je učenka sedmega razreda osnovne šole v zavodu San Pedro Pascual, Ranelagh — Argentina. V študiju zemljepisa je učiteljica dala na izbiro učencem, da vsaka grupa določi poljubno državo, zbere o njej dosegljivi material v statistikah, običajih, slikah, folklori, itd. ter jo tako čim popolneje predstavi.

Pavlinka je uspela s predlogom v svoji skupini, da predstavi Jugoslavijo, ona pa, da še posebej zbere vse o Sloveniji.

Za zemljepisno uro je skupina okrasila razred z velikimi, skrbno pripravljenimi zemljevidi in skicami, ob tabli pa so bile zemljepisno razvrščene velike barvne slike Slovenije ter slovenski šopek z zastavo. Pavlinka je v slovenski narodni noši, ob slikah in zemljevidu, govorila vso učno uro, posebno še o Sloveniji in njeni zgodovini, vse od naselitve na Balkanu do današnjih dni. Razlagala je o narodovih borbah za obstoj, pa o zatiranju in krivicah, posebno v naši Primorski, Benečiji, pa o Koroški in Prekmurški zemlji. Živo je predstavila naše običaje in nošo ter poudarila zahtevo po popravi krivic, tako v narodno-zemljepisnem, kot političnem oziru. Vsa imena zgodovinskih oseb, krajev, običajev, je izgovarjala v slovenščini. Podajanju je prisostvovala tudi direktorica šole, katero je učiteljica posebej poklicala. Vestno podani študij je pritegnil vse v zanimivo pozornost, ob koncu pa je Pavlinka s skupino žela dolgo odobravanje ter najlepšo oceno.

Vsa vesela je Pavlinka prišla iz šole ter navdušeno zatrdila: „Veš mami, vesela in ponosna sem, da sta vidva z očkom iz Slovenije doma, saj je tako lepa.“

Pavlinka, tudi „TABOR“ je vesel in ponosen s Teboj, posebno pa vesel in ponosen Tebe in Ti pristržno čestita! Le tako naprej!

***Stane Kavčič — zaščitnik Vaške straže
pri Šent Joštu***

V govoru na 10. kongresu Zveze Komunistov Jugoslavije, je stari maršal Tito, samozavestno izjavil, da je Komunistična partija še enkrat dokazala svojo moč v boju za enotnost, za trdnost svojega značaja in za čistost partijske dogme, ko se je znebila vseh tistih elementov, ki so zaniževali njeno vodilno vlogo v razvoju Jugoslavije.

Zdi se, da je po vsem tem času, to je skoraj tridesetih letih komunističnega režima v Jugoslaviji, več kot zanimivo, da je število teh „elementov“, ki se jih je partija znebila, doseglo polnih — 143.756 v zadnjih petih letih. Večina teh ljudi je seveda ostala v anonimnosti in se bo morda slej ali prej spet pririnila h „koritu“. So pa med njimi tudi ljudje, ki so svoje čase nekaj pomenili in jih zato morda ne bo ta lahko enostavno odpisati in potem pozabiti nanje.

Imena kot Tripalo, Dabčević, Nikezić, Perović, Crvenkovski, Tepavac, so tesno povezana s povojnim razvojem v Jugoslaviji, še posebej pa s tistim obdobjem, kateremu zdaj pripisujejo pojav „liberalizma, federalizacije, tehnokracije“ in kdo ve česa še.

V Sloveniji je „sfrčal“ Stane Kavčič, predsednik vlade in v vseh pogledih „zgleden in zaslužen“ komunist. Kavčičev padec so nekateri vsaj delno pripisovali Žebotovemu „vdoru“ v slovenski „komunistični prostor“ gotovo pa je, da je po padcu v nemilost izginil v ozadje.

Z desetim kongresom pa se partija ni le pohvalila, da se je znebila nezaželenih „elementov“, temveč je poskrbela tudi za to, da bo v polni meri zaščiten sedanja „samoupravna demokracija“, ki je po njenem mnenju „specifična oblika diktatura proletariata, najprimernejša za sedanjo stopnjo družbenega razvoja.“ V tem pa je seveda skrita ne le grožnja odstavljenim „elementom“, temveč tudi vzpodbuda zvestim članom partije, da podvojijo svojo čuječnost nad temi nezaželenimi „elementi“.

Ena oblika te tovariške „čuječnosti“ se kaže v poplavi „zgodovinskih“ knjig in člankov, v katerih nekdani partizani obujajo svoje spomine in s tem seveda „utrjujejo“ ponos in zavest bralcev, ki berejo te spomine, zlasti še mladine, ki nima pojma o resničnem razvoju.

Večina teh člankov je pogrevanje starih avantur in jih je prav lahko odpraviti z zamahom roke. Če pa upoštevamo dejstvo, da so ti „spomini“ skoraj gotovo naročeni od partijskega vodstva ter da imajo zato čisto določen namen, potem se mora zanimanje zanje poglobiti in zaslužijo podrobnejše analize.

V ljubljanskem „Delu“ zdaj izhaja daljši feljton partizanskega „generala“ Ambrožiča, ki opisuje dogodke takoj po razpadu Italije. Pred tem, je narodni „heroj“ Rudi Hribernik — Svarun, opisal partizanske akcije v Polhograjskih Dolomitih, do njihovega žalostnega konca v Belski grapi. Ljudje, ki poznajo te kraje in razmere, bodo morali odgovoriti na Hribernikovo pisanje. Že v tem članku pa se lahko ustavimo ob zanimivi „drobtinici“ tega Svarunovega pisanja.

Hribernik je namreč v svoje spomine nekako mimogrede skoraj „nedolžno“ vpletel — Staneta Kavčiča. Ta naj bi bil v prvih začetkih partizanskega gibanja, sekretar okrožnega komiteja na Vrhniki. V poglavju „Seme belega izdajstva“ opisuje Hribernik ustanovitev prve Vaške straže pri Št. Joštu, odnosno položaj tik pred tem dogodkom. Takole pravi:

„Kljub vsem opozorilom (s strani partizanov), so v šentjoškem župnišču po navodilih ljubljanskega vodstva, nadaljevali svoje podtalno in vse bolj javno hujskanje zoper partizane.

V petek zvečer, 19. junija 1942 so partizani takratnega 4. bataljona Notranjskega odreda, na osnovi informacij in po navodilih vodstva OF iz Horjula, aretirali skupino belogardističnih voditeljev iz šentjošta in na njihovih domovih izvedli rekvizicijo. Aretirane voditelje so po aretaciji pripeljali v partizansko taborišče, z namenom, da bi jim sodili zaradi protinarnodnega delovanja. TEMU PA SE JE ODLOČNO UPRL STANE KAVČIČ, SEKRETAR OKROŽNEGA KOMITEJA VRHNIKA. Poveljstvo bataljona jih je moralo izpustiti in jim hkrati vrniti večji del rekviziranih predmetov in hrane.

Na zahtevo okrožnega sekretarja, naj se partizani ne vmešavajo več v zadeve šentjošta, nekaj časa v tem kraju res niso več ukrepali. Posebno še, ker je sekretar (Kavčič) vaščanom šentjošta v imenu Komunistične partije zajamčil osebno varnost, varnost njihovega premoženja in popolno nedotakljivost. Izjavil je, da je za proti-uslugo dobil od njih jamstvo, da bodo opustili politično aktivnost v belogardističnem smislu. Sekretar (Kavčič) se je torej zanašal na to jamstvo in še vedno verjel, da se šentjoščani ne bodo odločili še za zadnji korak — za oboroženo izdajstvo.“

Kako naj si razlagamo to Hribernikovo pisanje? Jasno je, da Kavčiča ni vključil v to zgodbo nevedoma, ali samo mimogrede. V zgodovini partizanskega delovanja ne manjka primerov, ko so bili ljudje ubiti za manjše prestopke, kot pa bi bila intervencija v korist „belogardistov“. Če Hribernik govori resnico, potem je zanimivo, da se je Kavčič kljub temu zgodnjemu prestopku sploh povzpel visoko, kot se je.

Če pa Hribernik laže, čemu laže?

V naslednjem poglavju svoje zgodbe, še vedno govoreč o šentjoštu, Hribernik piše naslednje:

„Belogardisti v šentjoštu so nenehno zatrjevali, da so bili prisiljeni prijeti za orožje in braniti svoja življenja, ker da so partizani kar naprej ropali in morili. Zato je treba povedati, kar je sicer zgodovinsko dokazano, da do tedaj, ko je bila v šentjoštu ustanovljena postojanka, partizani niso izvajali nobenih-likvidacij ali kakršnegakoli pritiska na prebivalstvo v tej občini.“

Toda, če je „zgodovinsko dokazano“, da v tej občini partizani niso izvajali nobenega pritiska, čemu je potem Kavčič, kot pravi Hribernik sam, šentjoščanom obljubljal, „osebno varnost, varnost njihovega premoženja, in popolno nedotakljivost?“

Hribernik pa se je spotaknil še drugod: ko pravi, „v tej občini“ ni bilo nobenega pritiska. Kaj pa v drugih občinah. In še: zgodovinsko naj bi bilo dokazano, da DO TEDAJ, KO JE BILA USTANOVLJENA POSTOJANKA, ni bilo nobenega pritiska v tej občini. Kaj pa potem?

Zgodovinarji šentjoškega kota bodo torej morali izluščiti resnico o tem „pritisku“ pred, odnosno po ustanovitvi postojanke. Vprašanju, zakaj je Hribernik očrnil Kavčiča, pa je mogoče odgovoriti samo na ta način, da ravna Hribernik po navodilih partije, ki skuša vse odstranjene ljudi za vselej onemogočiti, ali pa si je na lastno roko privoščil breo človeku, ki se ne more več braniti. Če velja to poslednje, potem je treba Hriberniku vsekakor podeliti še en „herojski“ naslov.

Pravijo, da revolucija žre svoje otroke, Solženicin pa je zapisal, da nasilje lahko živi samo od laži, laž pa je sama po sebi nasilje. Zato si le prizadevajmo za resnico!

IZ DRUŠTEV

POROČILO PREDSEDNIKA

18. rednemu občnemu zboru

ZDSPB — TABOR 21. sept. 1974.

Dragi prijatelji:

Julija meseca letošnjega leta sta se odigravala dva dogodka, ki sta verjetno šla mimo slovenske javnosti več ali manj nezaznamovana. Vendar sta vsak po svoje in različnih razlogov oba pomembna.

Osmega julija 1974, so teroristi UDB-e v Monakovem zahrbtno umorili enega od srbskih prvakov, 78-letnega Jakova Ljotiča, predsednika „Zbora“ in izdajatelja zborškega lista „ISKRA“. Ta časopis je vsa leta emigracije vodil brezkompromisno borbo proti komunizmu. Umor Ljotiča jasno pove, kje stoji jugoslovanski režim v odnosu z emigracijo. Moj namen ni govoriti in razlagati delo Zborašev, pač pa opomniti na dejstvo, da se komunisti po vseh letih tako imenovane liberalizacije niso popolnoma nič spremenili.

Drugi dogodek se je odigral dne 19. julija na samih stopnicah Kapitola v Washingtonu. Na ta dan se je na omenjenem kraju vršilo manifestativno zborovanje, katerega so organizirali bivši ameriški piloti, katere so rešili med vojno četniki generala Mihajlovića. To zborovanje je dokaz, da so v Združenih državah še ljudje, ki se zavedajo, da se je med vojno

rašim narodom storila velika krivica — da smo bili prodani in pahnjeni v novo suženjstvo. Namen zborovanja je bil, da se prične z akcijo postaviti spomenik Draži v samem Washingtonu. To zborovanje, katerega se je udeležilo lepo število predstavnikov ameriške javnosti, senatorjev in kongresnikov, je pomembno še iz enega razloga. Udeležilo se ga je skoro tisoč srbskih emigrantov, čeprav je bilo sredi tedna in na delovni dan. To je res posnemanja vredna požrtvovalnost — kdo ve koliko Slovencev bi ob slični priliki pustilo delo in prišlo na tako zborovanje.

Gornja dogodka sem omenil, ker se mi zdi, da ravno mi, ki se nazivamo borci, nimamo več tiste močne zavesti, odločnosti in pa tistega duha, ki je nekoč bil naša gonilna sila. Morda v svoji lagodnosti celo mislimo, da ta duh spada med staro šaro. Odprimo vendar oči in pogledjmo, kaj se okoli nas dogaja; z lahkoto bomo spoznali, kam plove zapadni svet brez duha, brez volje in ciljev. Skrajna levica nenehno razpreda svoje mreže in počasi, a dosledno zajema mlačni in materializmu vdani svet. Ta organizirana skrajna levica ima svoje mreže po vseh večjih mestih Amerike. Njena teroristična jedra so organizirana in tudi primerno oborožena ter se načrtno pripravljajo na oboroženo revolucijo. Tu bi lahko navedel nešteto primerov, toda omenim naj le par stvari, ki znajo biti vsaj na videz znane širši javnosti. Pred par leti je bila na zapadu Amerike organizirana podtalna teroristična skupina pod imenom „VENCEREMOS“ in ta je v letu dni zrastle na preko 500 oboroženih aktivistov. Iz nje je izšla tudi frakcija znana danes pod imenom SLA (komunistična frakcija marksistično-maoistične struje). Ime izhaja iz besede „SYMBIOSIS“, kar pomeni združitev raznih delov v zaokroženo celoto. S temi so povezane tudi druge ekstremistične organizacije kot: BLA in ZEBRA. Taktiko, ki jo aktivisti teh skupin uporabljajo, skoro ni mogoče zabeležiti, ker presega vse meje in mere nemoralnosti in drznosti ob enem. Dejstvo je, če varnostni organi ne bodo znali priti do dna tem in drugim političnim teroristom, bodo Združene države tudi postale bojno pozorišče gverilcev.

Ozrmo se tudi v naš ožji slovenski okvir in pogledjmo, če je v njem vse rožnato. Tudi tu bi se dalo mnogo govoriti in na marsikaj pokazati, toda to ni moj namen nocoj, zato le nekaj splošnih opazovanj. V teh kritičnih momentih, ko Zapadni svet drvi z naglico v kaos in v svojem materialističnem gledanju tega niti ne vidi, bi se morali mi, ki smo preživeli komunistično revolucijo, še tesneje povezati med seboj, da ne utonemo še mi v močvirju uživanja in izživljanja. Mi smo dolžni tolmačiti naroda doma vse, kar se dogaja, mi smo mu dolžni prikazati vso zlaganost v pravi luči in mu dati upanja s tem, da mu pokažemo in da še živimo in delamo za njegovo svobodo. Ker pa smo se več ali manj potegnili nazaj in ker nam je danes že vsaka žrtvica preveč, ni čuda, da tudi med nami vstajajo novi preroki, ki pod firmo sprave in dialoga poveljujejo baš to, kar je slovenski narod privedlo na Golgoto. Ali se potem čudite, če se eden od Liginih

predstavnikov zavzema zato, da se v svobodni Ameriki postavi spomenik padlim partizanom in, da se v eni od slovenskih emigrantskih revij opeva ideologija in delo nekdanjega krščanskega socialista E. Kocbeka! Ne! prav nič se ne čudimo ne tem poskusom, ne drugim ki bodo sledili, kajti mi smo otopeli in ne vidimo preko svojih lastnih skrbi nikamor več. Odveč nam je vsaka žrtev, odveč vsak napor ali vsaka dajatev. Ali ne bi bilo prav in nujno, da bi naš letni občni zbor postal javna manifestacija našega prepričanja in naše nenehne volje delati za narodov blagor! Preveč nam je — ne utegnemo na zbor, ker je od roke, ker taka pot prekine našo lagodnost, ker nas lahko nekaj stane in ker so „zbori neinteresantni“. Seveda so, ako vanje ne damo nič, kaj šele svojega duha.

Stojimo pred 30. letnico Vetrinja. Kaj in koliko smo pripravljene storiti v sebi in med seboj, da bo ta dogodek resnično odjeknil v nas in prinesel korist narodu? Ob predvečerju na ta pomembni mejnik smo govorili in pisali o duhovnih poglobitvah — o preporodu o potrebah po žrtvah o močni volji. Ne bom kritiziral, vsak naj zase premisli in odloči, kaj je storil in koliko bi lahko storil.

Dragi prijatelj, čas nam diktira, da smo eno. Ne brigajmo se toliko za druge okoli nas, pač pa prvo odločimo, kaj smo pripravljene sami storiti, da bomo duhovno močni in tako tudi zreli za naloge, ki nam jih nalaga današnji čas.

Poglejmo tudi naprej. Naša prva naloga je dostojno praznovanje 30. letnice Vetrinja. To praznovanje naj ne bo le močno na zunaj, pač pa duhovno bogato. To pa je možno le, če bo vsak doprinesel svoj delež.

V našem delu moramo skrbeti, da živimo in delujemo s časom. Ne moremo in ne smemo več sloneti izključno na preteklosti. Preteklost je le še zgodovina, ki naj se ohranja čista. Današnji čas nam diktira novih poti, zahteva od nas novih sodobnih oprijemov v prizadevanjih za narodovo korist. Upam in trdim, da smo si vsi edini v tem, da je delo za narodni blagor naša edina in najvažnejša naloga. Pri tem delu pa seveda nikdar ne smemo odstopiti od naših idealov in iskati kompromisov. Kompromisov z zločinci ni.

Če bodo krajevni odbori odgovarjali glavnemu tajniku na njegove dopise, bo njegovo delo lahko in zmogljivo, brez sodelovanja pa je nemogoče. Le redne komunikacije med nami nam bodo omogočile povezavo, ki nam je vsem tako nujna.

Naši občni zbori naj bodo naše manifestacije, sredstvo za duhovno in družabno povezovanje med nami. Programi na zborih naj bodo taki, ki bodo resnično privlačni vsem članom. Poslovne zadeve skrajšajmo in posvetimo več časa medsebojnemu razgovoru, debatam in družabnemu kramljanju. Problemi naj se rešijo pred zborom na pismeni način in enako naj se vrše volitve predhodno. Posebna nominacijska komisija naj zbere imena in privoljenja kandidatov v glavni odbor in volitve naj se vrše

z vsemi člani po krajevnih odborih, na zboru pa se novi odbor potrdi in predstavi.

Le s sodobnim in realističnim pogledom na današnje dogodke bomo vzdržali in bomo morda tudi sposobni velike ideje svobode in prenesti borbo za svobodo našega naroda na naš mladi rod. Le ta bo v stanju uživajoči mladini doma prikazati, da je še nekaj bolj vzvišenega kot avto in uživanje.

Bog Vas živi.
France Grum l. r.
predsednik

ZAVETIŠČNE VESTI:

V nedeljo 8. septembra 1974 je zavetiščni odbor pripravil še drugo Tombolo v korist slovenskega zavetišča v Slomškovem domu v Ramos Mejía.

Kakor lansko leto so tudi letos pred tombolo obiskali slovenske rojake odborniki zavetišča. Z obiski so zbirali dobitke ali pa denarno pomoč mesto dobitkov ter istočasno prodajali tablice. Uspeh te akcije je bil zadovoljiv saj so se vsi dobitki dobili takorekoč brezplačno, zbralo se je nekaj denarja in prodalo še pred tombolo 1.000 tablic.

Obisk rojakov na tomboli je bil zadovoljiv saj se je kljub mrzlemu in vetrovnemu dnevu zbralo nad 800 ljudi. Tudi postrežba s pijačo in jedačo je bila dobro pripravljena in nam je tudi tokrat priskočila na pomoč Zveza slovenskih mater in žena s svojim tradicionalnem „štantom“: kave in peciva v svoji režiji.

Zavetiščne tombole so že znane, da so najbolj bogate, zato je bil tudi finančni uspeh zadovoljiv in znašal nad en milijon starih pesov.

Odbor se vsem rojakom pristrčno zahvaljuje prav vsem, ki so na eni ali drugi način podprli in pomagali pri izvedbi tombole.

Naše geslo je: zrno do zrna pogača — kamen do kamna Zavetišče.

Umrla sta dva dobrotnika Zavetišča:

v soboto 5. oktobra 1974 je preminul v El Bolsónu — Bariloche po daljši neozdravljivi bolezni v starosti 70-let *Vojteh Budinek*.

Ko se je pred leti začela akcija slovenskega zavetišča v Buenos Airesu je pokojni Vojteh takoj postal njen ustanovni član in dobrotnik. Ob vsaki priliki se je zanimal kako napreduje delo te ustanove in gradnja te prepotrebne stavbe zavetišča. Tudi ostale slovenske rojake je navduševal za to socialno ustanovo in je kot njen poverjenik zbral eno denarno zbirko med Slovenci v Bariločah a drugo v Sao Paulo v Brazilu.

8. oktobra 1974 je v 74-letu starosti nepričakovano umrla v Buenos Airesu gospa *Antonija Koritnik*.

Kljub nesreči, ki jo je imela pokojna gospa v družini da ji je kmalu po prihodu v Argentino najprej umrl sin edinec v 29-letu starosti nadarjeni slikar Marjan a naslednje leto še mož Albin se je vedno zanimala za vse slovenske prireditve a prav posebno za tiste, ki so imele socialni namen.

Zavetišče je podpirala denarno, s pečovom in delom na zavetiščnih prireditvah. Na zadnji tomboli Zavetišča v Slomškovem domu v Ramos Mejía 8. septembra 1974 je skupno z gospo Emo pridno prodajala tablice.

Pred smrtjo je pokojnica odločila da da del svojega težko prisluženega premoženja za slovensko zavetišče.

Bog bodi dober Sodnik in Plačnik obema dobrotnikoma.

NAŠI MRTVI

♦ Jože Štepec

Clevelandska zdomska skupnost se je v prvih dneh avgusta (74) poslovila od svojega najstarejšega člana, ée ne tudi najstarejšega slovenskega političnega emigranta.

5. avgusta 1974. je umrl Jože Štepec, po domače Grbčev ata iz št. Vida pri Stični. Rojen je bil 13. marca 1884 v žubini blizu Velikega Gabra. V št. Vid je prišel leta 1919 po prvi svetovni vojni in se je leta 1922 poročil z Jožefo Medved. Rodilo se jima je deset otrok, od katerih je tri požrla revolucija. Mirko je bil ubi tob italijanskem razpadu, Lojze in Slavko pa sta bila kot Slovenska domobranca vrnjena iz Vetrinja in umorjena.

Bil je prava slovenska grča ter je svojo lepo kmetijo in družino vodil v duhu čiste slovenske, krščanske tradicije. Ko je prišla okupacija in z njo komunistična revolucija, je hitro spoznal resnične namene ljudi, ki so se pržrla revolucija. Mirko je bil ubit ob italijanskem razpadu, Lojze in Rusiji in Španiji, zanj ni bilo nobenega dvoma, kje bo stal v najtežjih urah slovenskega naroda. Odločno je odklonil vsako pomoč komunističnim partizanom in ponosen je bil na svoje sinove, ki so se pridružili Slovenskim domobrancem v boju proti komunistični Osvobodilni Fronti.

Ko so prišli bridki dnevi maja leta 1945 in so komunisti kljub vsem žrtvam dobili oblast nad Slovenijo, je brez omahovanja zapustil ljubljeno domačijo ter z ženo, štirimi hčerkami in dvema mlajšima sinovoma, odšel

neznani usodi naproti. Tudi mučeniška smrt dveh sinov, vrnjenih iz Vetrinja, ga ni strla. Tolažil se je z mislijo, da je tudi njegov dom in družino, blagoslovila mučeniška, za Boga, Narod in Domovino, prelita kri.

Neupognjen je l. 1949 pripeljal svojo družino preko morja v Ameriko, kjer je še šest let delal v tovarni, nato pa stopil v pokoj. Vsi otroci so si ustanovili lepe, lastne družine, obenem pa vzorno skrbeli za svoje starše. Leto za letom se je tudi udeleževal spominskih proslav na Slovenski Pristavi, da počasti spomin svojih sinov in vseh padlih soborcev. Tudi ni nikdar zapadel skušnjavi, da bi šel v domovino, še enkrat pogledat svoja polja in domačijo, ki so mu jo zaplenili. Z ljudmi, ki so mu zverinsko ubili dva sinova in uklenili njegov narod v komunistični jarem, ni hotel imeti nobenega opravka.

Na junijski proslavi (74), Štepcevega očeta ni bilo več med nami na Pristavi. Že februarja ga je zadela kap, kateri pa se je žilavo upiral. Na Pristavi zbrani borci smo se z molitvijo spomnili tudi njega, saj se nam je zdelo, da ga bo Bog kmalu poklical k sebi, da spet pozdravi svoje sinove in z njimi uživa zasluženi, večni pokoj.

Z njim je za vedno odšel človek, kakršnih je danes le malo med nami. Ne le po letih, tudi po značaju. Nikdar se ni vsiljeval, toda kje in s kom stoji Štepecv oče, z vso svojo veliko družino o tem ni bilo nikoli niti najmanjšega dvoma. Borci smo srečni, ponosni in hvaležni, da smo ga ves čas imeli v svoji sredi. Naj mu bo lahka ameriška zemlja, radi se ga bomo spominjali, njegovim dragim pa naše sožalje.

Prijatelji domobranci

ZA BELEŽNICO

Prvi! — Zadnji?

Bog — Narod — Domovina! — Te tri najvišje vrednote svobodnega človeštva smo si slovenski domobranci izbrali za vodilo v svojem boju proti brezbožnemu mednarodnemu komunizmu, ko je prav za časa tuje okupacije skočil našemu narodu v hrbet. S tem smo kot prvi v zgodovini zgostili ideologijo vsega svobodnega človeštva v eno samo kratko vodilo, ki mu danes bodisi v dobesednih proklamacijah, ali pa vsaj v dejanjih in naporih sledijo narodi (Vietnam...) in veliki posamezniki (Aleksander Solženicin...), kjerkoli na zemeljski obli se postavljajo v bran rdeči kugi.

Namesto, da bi si tudi za ta zgled, ki smo ga že pred več kot 30 leti dali svetu (kateri mu bo očitno moral slediti še vse bolj!), zasigurali prven-

stvo izvirnosti, nekateri samo zaradi ničvrednih, golih omizijskih namenov in celo iz manjvrednostnega kompleksa izvirajoče zavisti to univerzalno vodilo vztrajno zamenjujejo ali ga vsaj ne upoštevajo.

Po vojni smo ostanki slovenskih domobrancev, ki svojega boja nismo zaključili v Vetrinju, ampak smo se kot protikomunistični begunci na vseh celinah vključili v svetovno obrambno fronto proti komunizmu, temu vodilo dodali še poziv: *Svobodni sveta, združite se!* Tako smo zopet bili mi, ki smo prvi postavili izviren, nepremagljiv jez proti boljševiškem slepilu: Proletarci sveta, združite se! Zato je že nekaj lepih let tudi stalen motto Tabora: *Svobodni sveta, združite se! Za Boga — Narod — Domovino!* — Smo pa tudi edini! Kot da to vodilo ne bi bilo častna last vsega slovenskega naroda!

Sedaj pa v biltenu *Features and News from behind The Iron Curtain* (Vol. XXVI, No. 33—1234, London 21. 8. 1974), ki ga izdaja poznani češki novinar Josef Josten (naši pazljivi bralci ga že poznajo), beremo, da je slavni češki šahist Ludek Pachman, ki se je šele pred meseci uspel rešiti iz zaslužnjene domovine v svobodo, januarja letos (1974!) razglasil geslo: Poštenjaki sveta, združite se! Pod tem geslom razvija pomembno protikomunistično dejavnost na svetovnih pozornicah. (Npr. 25. 8. 1974 skupaj s poznanim bavarskim voditeljem krščanske demokracije Franz-Josefom Straussom v orjaški Deutschlandshalle v Berlinu). Ne bomo trdili, da je Ludek Pachman svoje močno geslo posnel po Taboru, ki smo ga sicer pošiljali Josefu Jostnu; toda pri nas, razen Tabora, gotovo ne bo nihče pripomogel, da bi naš še vse bolj krepek poziv: *Svobodni sveta, združite se!* šel po svetu. Saj pri nas še domobrantskih proslav ne prirejamo pod domobrantskim vodilom, čeprav bi kot vseslovensko morato biti neizbrisno zapisano na čelu vseh naših prireditvev in shajališč.

Tako bodo zopet drugi — prvi; mi pa, ki smo bili prvi zgled vsemu svetu, bomo zaradi naše očitno kar dedne zaplankanosti zopet — zadnji!?

Tema za razmišljanje:

Ne objokujte kot ženske tega, česar niste znali braniti kot možje!

Gen. Alcides López Aufranc

Nismo se ustavili pred tridesetimi leti. — Mi gremo naprej, samo naprej do končnega uničenja komunizma! — V kolikor se oziramo nazaj, delamo to samo zaradi tega, da jasneje vidimo v bodočnost. — Naprej torej, borci po zgledu mrtvih domobrantskih junakov:

Za Boga, Narod in Domovino!

„Vi ste se za vero borili . . .“

(Nadaljevanje)

8. maja smo se še ves dan zadrževali v moravški dolini. Naša obveščevalna služba je bila dobro organizirana in se partizani niso mogli več premikati, ne da bi mi to izvedeli.

9. maja 1945. smo zgodaj zjutraj zapustili našo postojanko v št. Vidu pri Lukovici in se premaknili proti Domžalam. Tam so nas že čakali domžalski in domobranci iz Dolskega. Tu smo še naložili na voze 13 zabojev masti, 17 zabojev masla, 7 zabojev bombonov, eno vrečo sladkorja, 30.500 cigaret in 3.000 cigar. Premaknili smo se proti Mengšu, kjer smo v Mostah počivali. Tu so se nam pridružili domobranci iz Kamnika. Še popoldan smo šli naprej do Predoselj pri Kranju, kjer smo prenočili.

10. maja smo šli do Tržiča, kjer smo ostali preko noči.

Zvečer so imeli častniki, katerih nisem vseh poznal, sestanek. Ne bom sedaj napisal, o čem se je tedaj razpravljalo. Če je še kdo od udeležencev živ, naj ve, da vsi predlogi niso bili modro obravnavani. Kakor takrat, se še danes ne strinjam z vsem, kar se je tam razpravljalo. Nikomur nočem na časti škodovati. Toda moral sem to omeniti, ker pač ne morem tega pozabiti. Nikdar nisem nikomur omenil tega sestanka. Toda vem, kako je mene potrl in sem bil potem kar slabe volje.

11. maja so nas dohiteži komunisti in so nas začeli napadati. Kolona bi se hitro morala premikati preko Ljubelja, toda to ni bilo mogoče, kar je med nami bilo veliko civilistov. Domobranci iz št. Vida smo bili precej zadaj in so komunisti tolkli po nas. Še v sredini Tržiča je padel poleg mene Rebolj Alojz iz vasi Podoreh v moravški župniji. Naložili smo ga na voz, pa je kmalu na poti umrl. Pokopali smo ga v Vetrinju. Ob izgubi tega mladeniča, ki je bil odličen vojak, sem bil jaz kar bolan.

Skozi predor smo šli zjutraj 12. maja, spotoma pa smo izgubili, razen enega, vse vozove. Prišli smo v Rovte in tam prenočili. Drugi dan smo šli preko mosta čez Dravo. Odmetati smo morali naše orožje, kar nas je zelo potrl.

13. maja smo prišli v Vetrinjsko taborišče. Bil sem tako utrujen, da sem imel občutek, kakor da bi hodil bos po žerjavici. Po nekaj dneh sem si opomogel in bolečine so izginile.

Ker je življenje v taborišču vsem poznano, o tem ne bom pisal.

XIX.

28. maja so nam rekli, da nas bodo prepeljali v Italijo. Že zjutraj so Angleži naložili na kamione del našega gorskega bataljona in odpeljali iz taborišča po cesti na desno. Okrog 11. ure so se vrnili in naložili še nas

ostale. Odpeljali so nas, pa zavili takoj na levo in preko mosta čez Dravo. Zdelo se nam je čudno, da gremo v to smer. Toda Angleži so rekli, da nas pošiljajo v Italijo. Nismo si mislili, da so hinavci in da so se nam zlagali. Kmalu smo se ustavili. Ko smo zlezli s kamionov, smo videli, da so Angleži okrog nas napravili obroč in imeli naperjene proti nam svoje strojnice. Prišel je Anglež in rekel, naj mu oddamo zapestne ure, ker da jih itak ne rabimo več. Tedaj smo spoznali, da so Angleži zmožni tudi lagati in da so nas s prevaro vrnili komunistom ter da se zavedajo, da nas bodo komunisti pobili. Mi ur nismo hoteli oddati, s silo jih pa ni zahteval. Našteli so nas v skupine po trideset ter vsakega tudi preiskali. Pod stražo so nato posamezne skupine gnali na postajo. Tu smo zagledali komuniste. Tudi ti so vsakega pregledali in naložili na živinski vagon ter ga zaprli, ko je bil poln.

Skozi lino sem opazil, kako so Angleži pripeljali poveljnika našega bataljona, majorja Antona Mehleta. Poleg je bil tudi majorjev kurir, Jože Povirk. Majorju so komunisti takoj slekli uniformo in ga v samem spodnjem perilu naložili v vagon.

Ko smo bili že zaprti v vagonih, smo se zavedli, kakšna je angleška politika. Računali smo na nje kot zaveznike, saj vendar kot kapitalisti ne morejo podpirati komunistov. Takrat med vojno smo premalo poznali angleško zgodovino. Danes je moje mnenje popolnoma drugačno. V zaprtih vagonih pa smo že tudi bili ogorčeni nad Angleži.

Ko so vse naložili, je vlak okrog 5. ure popoldan odpeljal. Mislim sem na beg, toda vsled premale line to ni bilo mogoče. V Dravogradu se je vlak eno uro ustavil. V tem času so prišli med nas komunisti in nam pobirali, kar smo imeli vrednosti pri sebi. Ves čas so tudi divje kričali in grdo zmerjali.

Z nočjo je vlak zopet potegnil in smo se vozili zelo počasi, ker je bil zelo dolg. Močno zastražene so nas gnali v neko stavbo, verjetno je to bila šola. Zagrajena je bila z žično ograjo. V sobe so nas stlačili tako, da nismo mogli ležati na podu. Bil sem v sobi v prvem nadstropju. Ko se je zdnilo, so ponovno prihajali med nas komunisti in nam pobirali, kar smo še vrednega imeli; dobra obleka, čevlji, vse jim je prav prišlo. Tudi ur in prstanov niso pozabili, samo da je bilo kaj vredno.

Kar naprej so tudi iskali in spraševali po oficirjih, podoficirjih in kuratih. Zapirali so jih ločeno.

Ko sem prejšnjo noč stal ob oknu in gledal na dvorišče, sem videl, kako so pripeljali na tovrnjakih obleko in jo nosili v poslopje, obenem pa stikali in brskali po žepih, če je kaj vrednega notri. Obleka je bila mešana, hlače, suknjiči, srajce, spodnje hlače in čevlji. Zavedal sem se, da so tisto noč najprej svoje žrtve slekli in nato pobili.

Rad bi pobegnil. Zavedal sem se, da me bodo gotovo ubili in popreje

se grozno mučili, saj sem jih dovolj dobro poznal.

Mnogi so se tolažili s tem, da je vojne konec in da sedaj ne morejo več kar tako moriti. Niso poznali komunistov. Kar so delali med vojno po gozdovih, so tudi nadaljevali po vojni.

Nekateri so si tudi mislili, da bodo zapor že prestali in da ga ne bodo ubili.

Nekaj domobrancev je bilo v starih, strganih, zamenjanih partizanskih uniformah. Dva sta nekje dobila tudi rdeče zvezde in si jih dala na kape. Mimo stražarja sta srečno prišla. Kako jim je šlo pa potem, mi pa ni znano.

Nek partizan je opazil, da imam na roki prstan. Takoj ga je zahteval. Rekel sam mu, da ne gre s prsta. Zagrabil me je za roko in ga pričel sam vleči dol. Toda na hodniku ga je neki drugi komunist po imenu poklical in je z obljubo, da se bo pozneje vrnil, odšel. Prstan sem takoj nato sam snel in ga skrtil v obleko. Partizana pa ni bilo več nazaj. Videl sem tudi, da so partizani nabrali dosti zapestnih ur. Eden jih je imel kar na obeh rokah do komolca. (Sledi)

DAROVALI SO

<i>Za zavetišče:</i>		Tomšič Branko	200.—
Pisk Nace	50.—	N. N.	500.—
Ahlin Ivan	500.—	Eiletz Marjan, arh.	100.—
Holozan Vera	50.—	Erjavec Lojze	100.—
N. N., Capital	250.—	V spomin na pok. <i>Vojteha Budinek:</i>	
Tomšič Branko	76.—	Šušteršič Božo	100.—
N. N.	2.—	Matičič Anton ing.	100.—
Škrlj Stane	40.—	Matičič Lina	50.—
Brula Janez	26.—	Matičič Tomaž	50.—
Plut Tone, Kanada (dol.) ...	5.—	Bavdaž Alojz	100.—
Čisti dobiček pri drugi tomboli		<i>V zahvalo:</i>	
Zavetišča 8. IX. 1974. v		Amon Janez	1.000.—
Slomškovem domu v Ramos		V spomin na pok. proti-komunističnega	
Mejía	12.936,70	ga 90-letnega očeta <i>Jožeta Stepec:</i>	
Zveza slov, mater in žena		Hren Franc USA (dol.) ..	20.—
„štant“ (kava — pecivo)		<i>Tiskovni sklad gl. Tabor:</i>	
na tomboli v Slomškovem		Žnidaršič Janko	10.—
domu	424.—	Frfolja Pavel	10.—
V spomin na pok. <i>Dr. Aleksandra Bartosch:</i>		Mežan Malči	5.—
Smeraje Cecilija	200.—	Rupnik Evgen	36.—
V spomin na pok. <i>Rudolfa Žitnik:</i>		<i>Invalidski sklad Zveze Tabor:</i>	
		Plut Tone — Kanada (dol.) .	5.—

SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NIMA PRAVICE ZASLUG. VSA PRA-
VICA JE PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA NA-
ŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE IZGOVORJENI
KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM.

VSEBINA

El VI Congreso del P. C. Peruano	273
Za življenjepis gen. Leona Rupnika	274
Razmišljanja in ugotovitve (Danijel Dolenjec)	280
Za 30-letnico Grčaric (Jože Sladič)	286
Razmišljanje o Svetinovi trilogiji „Ukana“ (F. G.)	289
Cenzorjem (Verinov)	291
Vera pod komunizmom (Franc Košut)	292
Naša mladina	293
Stane Kavčič — zaščitnik Vaške straže pri šent Joštu	293
Iz društev	295
Za beležnico	301
„Vi ste se za vero borili...“ (Jože Cerar)	303
Darovali so	III

Correo
 Argentino
 Sucursal
 J. L. Suárez
 (B. A. S.)

TARIFA REDUCIDA
 Concesión N° 8133

FRANQUEO PAGADO
 Concesión N° 2619